

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

3

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

28 Kasım 2012 Çarşamba

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

28 Kasım 2012 Çarşamba

---0---

K O N U

Sayfa

Asker Hakları konusunda genel görüşme, Asker Hakları Sivil İnisiyatifi olarak konuşmacılara söz verilmesi, Komisyon uzmanlarının sunumu ve Millî Savunma Bakanlığı yetkililerinin sunumu

1:28

İÇİNDEKİLER

	<u>İl</u>	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM		1:28
Mustafa Sezgin TANRIKULU	İstanbul	1:3, 5
Levent GÖK	Ankara	2:3, 19:20, 25, 26
Sinan Aydın AYGÜN	Ankara	2, 3, 8
Mehmet METİNER	Adıyaman	3, 16:17, 19, 21, 24, 25, 26:27
Oya ERONAT	Diyarbakır	3, 17:18, 26
Tolga İSLAM		3:7, 8, 27:28
Mahmut TANAL	İstanbul	3:4, 18:19, 21
Ertuğrul KÜRKCÜ	Mersin	4, 7:8, 14:15, 17, 24, 27
Samed SİĞİRTMAÇ (Komisyon Uzmanı)		8:10
Tuğgeneral Akif VURUCU (Millî Savunma Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)		11:12, 13, 25, 26:27, 28
İhsan ŞENER	Ordu	13:14, 19, 24, 26
Nevzat PAKDİL	Kahramanmaraş	20:22
Muhammet Bilal MACİT	İstanbul	22
Abdurrahim AKDAĞ	Mardin	22:23, 28
İhsan BÜLBÜL (Millî Savunma Bakanlığı Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanı Hak. Kd. Alb.)		25:26, 27
Zeynep ÖZDEMİR		27

Açılma Saati: 10.36

Kapanma Saati: 13.17

BİRİNCİ OTURUM

28 Kasım 2012 Çarşamba

Açılma Saati: 10.36

BAŞKAN: Ayhan Sefer ÜSTÜN (Sakarya)

BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa Sezgin TANRIKULU (İstanbul)

SÖZCÜ: Yalçın AKDOĞAN (Ankara)

KÂTİP: Yusuf HALAÇOĞLU (Kayseri)

0

BAŞKAN – Saygıdeğer milletvekillerimiz, değerli üyelerimiz, değerli misafirler, sayın basın mensupları; 24'üncü dönem, 3'üncü yasama yılı, 16'ncı toplantımızı açıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Bugün gündemimizde, **asker hakları konusunda genel bir görüşme** inşallah yapacağız, gerçekleştireceğiz. Bu konuda grupların daha önceden talepleri vardı, bu talepler çerçevesinde gündem yaptık.

Öncelikle, **Asker Hakları Sivil İnisiyatifi olarak arkadaşlarımıza söz vereceğim**, daha sonra **Komisyon uzmanlarımız bir sunum yapacaklar, yine Millî Savunma Bakanlığından gelen değerli yetkililer bir sunum yapacaklar.**

Asker Hakları İnisiyatifi olarak Sayın Tolga İslam ve Zeynep Özdemir Komisyonumuzu teşrif ettiler. Millî Savunma Bakanlığı yetkilileri Tuğgeneral Hâkim Akif Vurucu, Müsteşar Yardımcısı, hoş geldiniz. Yine, Hâkim Albay İhsan Bülbül, Kanunlar ve Kararlar Daire Başkanı. Yine, Hâkim Yarbay Murat Yaman, Kanunlar ve Kararlar Daire Başkanı.

Değerli arkadaşlar, tabii, asker hakları ve askerlik hizmeti sırasında yaşanan birtakım olumsuzluklar sadece Türkiye Cumhuriyeti ordusunun değil dünya ordularının sorunu. Yıllardan beri, öteden beri gelen bir sorun. Dolayısıyla, zaman zaman televizyonlarda izleriz, Rus ordusunda, Amerikan ordusunda, İngiliz ordusunda ama bizim ülkemizde de bu sorun yıllardan beri, öteden beri yaşanmaktaydı. Bunu doğru bir zeminde, doğru bir zamanda, doğru bir yerde tartışmak, gündeme getirmek önemliydi. Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında bu konunun gündeme gelmesi, bunu tartışıyor olmamız önemlidir çünkü bu bizim sorunumuzsa bu sorunu öncelikle kabul etmek lazım, bu sorunun da çözümü noktasında da adımların doğru bir şekilde atılması gerekir. Bu hususlarla alakalı Komisyonumuz öncelikle ilgisini geçtiğimiz yaz ayında Kıbrıs'ta ağır işkence sonucu ölen Uğur Kantar olayından sonra bu meseleye odaklanmıştır ve öncelikle bir izleme dosyası açtı, yaklaşık bir buçuk yıldan beri bu konuda Komisyonumuz çalışmalar yapıyor, Millî Savunma Bakanlığımızla Genel Kurmay Başkanlığımız yazışıyor ve önemli mesafeler de alındı bu konuda. Sonra, Avrupa Birliği İlerleme Raporu'nda Komisyonumuzun çalışmalarına on paragrafta atıfta bulunuyor, bir paragraf da bu yani bu konuda Komisyonun yaptığı çalışmalara bir atıfta bulunmuş. Bunun dışında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde son yedi yılda sadece askerde yaşanan yaşama hakkı ihlalleriyle alakalı olarak on altı tane mahkûmiyetimiz var, yine de üç tane de kötü muameleden dolayı mahkûmiyet almışız yani hem yerel mahkemelerde, Türkiye'deki mahkemelerde hem de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde bu şekilde –arzu etmesek de- benzer kararlar çıkmaktadır. Dolayısıyla, bugün burada biraz da bu meseleyle ilgilenen, gayret sarf eden başta İnsan Hakları Platformunun sunumlarını Komisyonumuzun bu zamana kadar –bir buçuk yıl içerisinde- neler yaptığını ve ardından da -aslında belki de asıl işin sorumlusu olan- Millî Savunma Bakanlığımızın yetkililerinin bu konuda, Bakanlığımızın hangi çabaları sarf ettiğine ilişkin bir sunumları olacak ve bu sunumlardan sonra milletvekillerimizin görüşlerine açacağız konuyu ve böyle bir yöntemle inşallah çalışmalarımızı yürüteceğiz.

Sezgin Bey, siz bir şey mi söyleyeceksiniz?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Evet efendim. Gündemle ilgili bir şey söyleyeceğim. Bu gündemden sonra görüşülme üzere.

BAŞKAN – Buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Öncelikle, Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar beni de ziyaret etmişlerdi, başvuru yapmıştık, hazırlık yapmışsınız ve bu konuyu gündeme getirdiniz, o nedenle teşekkür ediyorum öncelikle.

Yani gerçekten de Türkiye'nin bugüne kadar Meclis tarafından incelenmeyen bir insan hakları ihlal alanı... Umuyorum Komisyonumuz en doğru bir biçimde çalışacak ve bu alandaki insan hakları ihlallerini de mercek altına alacak.

Bu konudan sonra görüşülmek üzere, ben bir gündem önerisinde bulunacağım, yazılı olarak da hazırladım. Bildiğiniz gibi geçtiğimiz günlerde Hozat ilçesinde, Hozat'ın bütün yurttaşlarının neredeyse fişlendiği bir olay kamuoyuna yansdı, büyük bir infial yarattı. 2012 yılında böyle bir fişleme olayının gündeme gelmesi Tunceli gibi bir ilimizde, Hozat ilçesinde gündeme gelmiş olması son derece üzüntü verici ve üzerinde düşünülmesi gereken bir olay. Belki, buna benzer fişleme olayları Türkiye'nin başka yerlerinde de vardır ancak ortaya çıkmamıştır ve daha sonra da çok talihsiz bir olay yaşandı. Tunceli Hozat ilçesinin Emniyet Müdürü maalesef intihar etti ve yaşamını yitirdi. Kendisine Allah'tan rahmet diliyorum. Bu olayın İnsan Hakları Komisyonumuzun da gündemine alınmasını ve bir alt komisyon oluşturularak Hozat ilçesinde bu fişleme olayının gerçek sebebinin, doğru olup olmadığının, arkasındaki ve önündeki nedenlerinin araştırılması için bir alt komisyon kurulmasını teklif ediyorum, bu konudaki yazılı önerimi de sayın Komisyonumuza arz ediyorum efendim.

Bu konudan sonra görüşülmek üzere, ek bir gündemle görüşülmesini talep ediyorum.

BAŞKAN – Evet, şimdi tabii, bu bahsettiğiniz olay çok önemli bir olay. Sezgin Bey, ben de takip ettim olayı yani bir alt komisyon da kurulabilir, Komisyonumuz gündeme de alabilir ancak -belki de- benim şöyle bir çalışma yöntemim var, tabii buna bizim Komisyonumuz karar verir artık takdir Komisyonundur.

Gündemimizde hakikaten çok önemli bir konu var bugün yani bu meseleyi enine boyuna konuşmamız, tartışmamız gerekir ve sizin de talebiniz doğrultusunda aldığımız bir gündemdir. Dolayısıyla gündem içinde gündem yaratmak konuları bazen değersizleştiriyor. Benim şahsi kanaatim, bunu -zannedirim önümüzdeki hafta bir toplantı yapmayı düşünüyoruz özürlerle alakalı olarak- isterseniz o toplantının gündemine koyalım yani o toplantının gündeminde yer alsın orada arkadaşlarımız hazırlıklarını yapınlar, gündem olarak girsin, ne karar verilir onu bilemem ama yani bugün burada, bunu müzakere etmeye kalkarsak, saat üçte de ayrıca bir seçim maddemiz var yani burada bu Komisyonunda bir seçim yapmak zorundayız denetçilerin seçimiyle alakalı. Dolayısıyla, hem gündem sıkışır hem de bugünkü gündem biraz daha geri plana gider gibime geliyor. Takdir sizin; isterseniz alın, bir haftaki sonraki gündemi ben alayım, bunu size buradan taahhüt etmiş olayım; isterseniz oylamaya sunalım, arkadaşlarımızın takdirine sunalım yani o konuda bir daha isterseniz bir söz vereyim.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkanım benim amacım bu gündemi gölgede bırakmak falan değil.

BAŞKAN – Mutlaka, doğru.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – İnsan hakları ihlalleri ertelenemez bir biçimde Komisyonumuzun gündemine gelmiş olması lazım. Olayın üzerinden on beş gün geçti yani bu gündem konuşulsun, bitsin eğer zamanımız varsa bunu da görüşelim, yoksa takdir size ait yani.

Bu konu bitsin zamanımız varsa görüşürüz yoksa da...

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Bu konuyu bir konuşalım; bak, bekliyor arkadaşlar.

BAŞKAN – Evet, o zaman arkadaşlar ben bu gündeme bir gündem maddesi eklenmesi önerisini...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bu konunun sonunda...

BAŞKAN – Bunun sonunda oylarınıza sunacağım. Aleyhte veya lehte konuşmak isteyen varsa onlara da söz verebilirim.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Yani vaktimiz varsa görüşürüz demin Sayın Sezgin...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Vakit yoksa haftaya kalsın.

LEVENT GÖK (Ankara) – “Duruma bir bakalım, ona göre bakalım.” diyor.

BAŞKAN – Nasıl, haftaya mı kalsın?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Hayır efendim, gündemi bitirelim eğer zamanımız kalırsa oylarsınız yoksa oylamazsınız.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Yetmez ki zamanımız zaten.

BAŞKAN – O zaman, bu önergeyi kabul edenler...

LEVENT GÖK (Ankara) – Ama Başkanım, Sayın Sezgin Bey onu demiyor, “KONUŞALIM, DURUMA GÖRE BAKALIM, ONDAN SONRA YAPALIM.” diyor.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Oylamayı sonra yapalım.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Sizin takdirinize bırakıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Bu haftayla ilgili gündeme almayı oylayacağım, evet.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sezgin Bey şunu söylüyor yani “Şu görüşme bitsin, ona göre tekrar değerlendirelim.” diyor.

BAŞKAN – Ama işte, gündeme alacaksak öncelikli oylamam lazım Levent Bey ondan diyorum.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Bunu haftaya oylayalım yani...

BAŞKAN – Yani haftaya bile alabiliriz, siz bilirsiniz.

Evet, peki.

O zaman şimdi, değerli arkadaşlar, gündeme geçiyoruz ve gündemde ilk sözü Asker Hakları Platformuna veriyorum.

Tolga Bey, hanginiz sunum yapacak, siz mi?

TOLGA İSLAM – Evet.

BAŞKAN – Buyurun.

TOLGA İSLAM – Raporu dağıtacağız çünkü rapor üzerinden konuşacağız.

BAŞKAN – Rapor dağıtılsın. Bir rapor hazırlamış arkadaşlar.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan, bugüne kadar bize sunum yapan arkadaşlar kendilerini bir öz geçmişle veya çalışma alanlarıyla ilgili bir şey dağıtıyordunuz. Mümkünse arkadaşlarımızla ilgili bir şey dağıtma olanağımız var mı, yok mu? Bize çalışma alanlarıyla ilgili... Yani sadece bize iki isim verdiniz o kadar. Bugüne kadar ne alanlarda, ne çalıştılar, etkinlikleri nedir, bir geçmişini bilelim hele nedir?

BAŞKAN – Şimdi, Tolga Bey yaklaşık bir yıldan beri sürekli Komisyonumuzla çalışıyor da...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Burada hep çalışma hep bu şekildeydi yani gelen, sunum yapan arkadaşlarımızın hangi alanlarda araştırma yaptıkları yani o bir şeyini görüyorduk en azından onu da önceden dağıttirmiş olsaydınız iyi olurdu.

BAŞKAN – Tolga Bey, kendisi o zaman arzu ederse ifade edebilir.

TOLGA İSLAM – Ben kendimi anlatayım.

BAŞKAN – Tolga Bey, buyurun.

TOLGA İSLAM – Öncelikle, Tolga İslam. Raporun üzerine bir kart koyduk ama oradan da bakabilirsiniz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Adres olmayınca çünkü bu kadar çeşit... Bazen telefonlar sık sık değişiyor, mail adresleri değişiyor.

TOLGA İSLAM – Yok, telefonlar sabit hep, değişmiyor, mailer değişiyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tolga İslam'ın sabit yerini bilelim, nerede görevli vesaire bunu...

TOLGA İSLAM – Tabii tabii, ben hemen söyleyeyim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sunum yapıp da kaçmanızı istemiyoruz.

TOLGA İSLAM – Yok yok, estâğfurullah, kaçacak bir şey yok.

Ben, o zaman isterseniz o şüpheler yani kafanızda bir soru işareti varsa onlar gitsin diye önce kendimi tanıtayım sonra arkadaşımı tanıtayım hatta önce arkadaşımı tanıtayım: Zeynep, Asker Hakları ekibinde beraber çalıştığımız... Yani biz küçük bir ekibiz, belki 7-8 kişi diyebileceğimiz bir ekibiz ama destekçimiz çok fazla, ara ara bize destek veren çok sayıda insan var ki bu raporun içerisindeki görsellere de bakarsanız onlar hep destekçiler tarafından, profesyonel tasarımcılar tarafından hazırlanmıştır mesela. Zeynep, İstanbul Metropoliten Planlama Bürosunda çalışıyor, şehir plancısı kökenli kendisi. Bizim kendisiyle geçmişimiz, ben de yaklaşık sekiz sene kadar önce orada birkaç aylığına çalışmışım, oradan bir tanışıklığımız var “askerhakları.com”u ben kurdum, geçen sene kurdum. Kurduktan sonra da kentle alakalı bir toplantıda karşılaştığımız zaman kendisine bahsettim, kendisi de ilgi gösterdi ve katıldı.

Ben, Tolga İslam. Yıldız Teknik Üniversitesinde öğretim üyesiyim, doçentim. Şehir Planlama Bölümündeyim yani uzmanlığım insan hakkı üzerine ya da askerlikle alakalı bir mevzu üzerine değil ama ben askerlik yaptım, askerliğim de geçen sene sonlandı, geçen sene Nisan ayında askerliğim bitti, Nisan 24'te de bu site faaliyete girdi.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Kaç yaşındasınız?

TOLGA İSLAM – Söyleyeyim mi yaşımı? Kaç yaşındayım? 36 herhâlde. 35-36 yaşındayım, 76'lıyım.

Biraz geç bir yaşta askerlik yaptım, o nedenle belki zorunlu askerlik yapmakta olan birçok fertten biraz daha farklı ben askerlik deneyimi oldu benim açımdan, hem öncesinde hem sonrasında. Açıkçası, askerlik yaptığım sırada gördüğüm kimi hadiseler beni

rahatsız etti. Zorunlu askerliğin, özellikle, uzun dönem askerlik yapmakta olan erlerin maruz kaldığı muameleler karşısında bir şey yapmak konusunda kendimi sorumlu hissettim. Askerliğim sırasında ufak tefek şeyler yapmaya çalıştım, gene Meclis İnsan Hakları Komisyonu üzerinden. O zaman Ayhan Bey yoktu, Zafer Üskül vardı. Askerliğim sırasında dayak yiyen, hakarete uğrayan askerlerin dilekçelerini ben yazdım, onlara yardımcı oldum çünkü orada bu askerlerin kendilerinin böyle bir dilekçe yazma imkânı yok, böyle bir mahremiyetleri yok, böyle bir donanımları da yok aslında ve askerî mekanizma içerisindeki şikâyet yöntemleri de birçok asker tarafından tedirginlikle karşılanan yöntemler. Eğer şikâyetçi olursa başına daha büyük belaların açılacağı konusunda benim kendi kişisel gözlemlerim ve gene kişisel gözlemlerimi bir yana bırakırsak “askerhakları.com” a gelen 700-800 tane başvuru var son bir buçuk sene içerisinde, bu raporda sadece bir yılda gelen 432 başvuru var. O başvurulardan da böyle bir sonuç çıkartmak çok rahat bir şekilde mümkün yani askerlik yapmakta olan kişilerin askeriyeye içerisindeki mevcut, kâğıt üzerinde gözükten mekanizmaları kullanma noktasında çok ciddi bir kaygıları var, endişeleri var ki zaten o yüzden insanlar o mekanizmalar varken, dururken bize -bir siteyiz biz “askerhakları.com” diye bir siteyiz- başvurmayı tercih ediyorlar ve çoğunlukla da terhis olduktan sonra yani askerlikleri sırasında yapamadıkları şeyi askerlikten sonra yapıyorlar. Bu konunun altını çizmekte fayda var. Dediğim gibi o dönemde yani bunu...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özür dilerim, şehir planlamacısınız...

TOLGA İSLAM – Tabii tabii.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Böyle, barınma hakkı...

TOLGA İSLAM – Tabii öyle konular da var.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Üniversite öğretim üyesisiniz, paralı eğitim, parasız eğitim o kadar hak ihlali varken, kendi alanınız, yine çok fazla uzmanlık ihlallerinin olduğu alanı...

BAŞKAN – Hukukçu olmaya gerek yok bunlar için ya.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Birileri mi yönlendirildi, nasıl oldu bu iş yani öyle ya!

TOLGA İSLAM – Yani çok affedersiniz ama...

BAŞKAN – İşin usulüne girmeyelim şimdi.

Evet, devam edelim.

TOLGA İSLAM – Ben devam edeyim.

Ben tam da yani böyle bir giriş yapmak istemedim aslında, ben direkt raporla girmeyi düşünüyordum. Tam da kafanızda belki bir soru işareti olur diye. Siz hangi partidediniz?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Parti ne bilir, ben gayet rahat milletvekiliyim. Siz hangi partidesiniz ben sizi biliyorum. Siz hangi parti üyesisiniz bahsedermisiniz? Ben sizin neye olduğunuzu biliyorum.

TOLGA İSLAM – Hayır, bir dakika, yanlış anlamayın...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bir dakika, hangi partinin üyesisiniz?

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Mahmut Bey, bu ayıp oluyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Anladım ama bana bunu sordu ben de...

TOLGA İSLAM – Özür diliyorum, geri alıyorum. Ben şu anlamda...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – O zaman yönlendirmeyi söyleyeceğim yani...

BAŞKAN – Arkadaşlar, Mahmut Bey, bir dakika ya, bir saygı duyun şeye...

TOLGA İSLAM – Ben şu anlamda size sordum -ki, soruyu geri alıyorum- biz Meclis İnsan Hakları Komisyonuna ilk defa gelmiyoruz, bu bizim buraya üçüncü ya da dördüncü gelişimiz ve her gelişimizde sadece Ayhan Bey’le yani AK PARTİ milletvekilleriyle değil, aynı zamanda CHP’li, MHP’li, BDP’li milletvekilleriyle de görüştük yani hangi partidesiniz benim için hiç önemli değil ama biz sizin partinizden milletvekilleriyle de görüştük. Belki, sizinle görüşmedik ama sizin partinizden milletvekilleriyle de görüştük ve şu ana kadar görüştüğümüz her partiden, milletvekilinden aldığımız tepki aynıydı. Belki, çok az meselede, çok az konuda bu kadar bir uzlaşma olabilir ama bu mesele herkesin ortak bir meselesi ve herkesin aslında eşit derecede sahip çıkması gereken bir mesele o yüzden siz... Bir yanlış anlaşılma oldu muhtemelen yani ben yanlış anladığınızı tahmin ediyorum yani sizi itham eden bir şey değildi yani o açıdan sordum, biz sizin partinizden milletvekilleriyle de görüştük.

Sorunuza cevap vermek istiyorum biraz daha. Ben o hikâyeyi yani askerlik hikâyemi sırf bu yüzden anlattım. Yani bakın, burada benim daha önce hak temelli mücadele vermek gibi bir background’um, geçmişim yok. Herhangi bir aktivizm içerisinde yer almadım. Üniversitedeyim ama bölümüm Şehir Bölge Planlama, dolayısıyla herhangi bir şekilde insan hakkıyla ilgili bir bölüm değil

ama sadece ve sadece kendi yaşadığım askerlik deneyimi sırasında karşılaştığım, gördüğüm, gözlemediğim meseleler üzerinden böyle bir motivasyonla askerliğim sona erdi.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sevgili dostum, kendini bu kadar zorlamana gerek yok. Her insan hakları savunucusu baş tacımızdır. Hiç ilginiz de olmayabilir ama biz yani niyet sorgulaması falan filan yapacak hâlimiz de yok. Şehir plancısı da olabilir.

TOLGA İSLAM – Dedim ya zaten, o çok önemli değil, tamam.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ben özellikle şunu söyleyeyim yani başvuruyu ben yaptım Komisyona, yazılı başvuru yaptım bu alandaki insan hakları ihlallerinin de ortaya çıkarılması noktasında bir objektif gözlemin burada yapılabileceği inancıyla yaptım ve sizi çağırdık yani o nedenle kendinizi iyi anlatmanıza falan hiç gerek yok, konudan dolayı konular arasında...

TOLGA İSLAM – Yok hayır, kendimizi anlatmamızda yine de fayda var. Sizle biz çok görüştük ama görüşmediğimiz insanlar var, kafalarda soru işaretleri çok doğal olarak olabilir. O yüzden, yanlış anlaşılma olmaması açısından bence bu aktarımda gene de fayda var. Umarım bir miktar kafanızda şey olmuştur.

Ben şahsi olarak yani bireysel olarak herhangi bir ideolojinin ya da herhangi bir partinin tarafı değilim ve Asker Hakları da böyle değil yani biz, ideolojilerle bir işimiz yok bizim. Bizim işimiz aslında çok basit bir şey, biz çok basit bir şey yapmak üzere kurulmuş bir oluşumuz aslında ve daha fazlasını da yapmak istemiyoruz, daha büyük meselelerle de uğraşmak da istemiyoruz. Bizim çok basit bir derdimiz var. Yani bu ülkede yirmi yaşına gelmiş gençler askere alınıyor ve askerlik yapıyorlar, zorunlu askerlik hizmeti yapıyorlar, devletin emaneti olarak orada bulunuyorlar ve eğer bu zorunlu askerlik devam edecekse bu insanların askerlikleri sırasında kötü muameleyle uğramaması, dayak yememesi ve hakarete uğramaması, tehdit edilmemesi, bunların sağlanması; yani yirmi yaşında, savunmasız, haklarını bilmeyen, haklarını nasıl savunacağını bilmeyen insanların haklarını savunmasıyla alakalı bir derdimiz var. Eğer rapora göz atarsanız zaten, biz raporda yorum yapmamaya çalıştık, mümkün olduğu kadar askerlerin anlatıları üzerinden bir anlatım yapmak istedik yani askerleri aslında konuşturmak istedik. Herhangi bir siyasi bir yorum, herhangi bir yorum cümlesine rastlayamazsınız. Biz, doğrudan bize gelen resmi aslında kamuoyuna yansıtmak istedik.

Dediğim gibi, Nisan ayında kuruldu bu site ve Nisan 2011 ve Nisan 2012 arasında toplam 432 başvuru aldı. Bu rapor, bu başvuruların sınıflandırılmasından oluşuyor aslında göz atarsanız. Rapor kabaca üç bölümden oluşuyor. İlk başta bize gelen 432 başvurunun kötü muamele, bizim belirlediğimiz kötü muamele türlerine göre dokuz kategori altında sınıflandırılması söz konusu. Orada bir tablo göreceksiniz sayfa sekizde. Biz, kabaca dokuz kötü muamele türü belirledik, bunlar: Hakaret, dayak, aşırı fiziksel aktiviteye zorlama, yeterli sağlık hizmeti alamama, tehdit, orantısız cezalar, şahsi işine koşturma, uykusuz bırakma ve devrecilik. İlk bölümde bize gelen başvuruların bu kategorilere göre nasıl dağıldığını aslında biz anlattık. Rakamlar çok önemli değil bence ama ağırlıklı olarak dayak ve hakaret var ama onun dışında başka kötü muamele türleri de var. Bu, raporun birinci bölümü, burada sayılarla anlatıyoruz. Sayfa ona gelirsek eğer, bir sonraki sayfaya eğer gelirsek, dijital bir sunum yapmadık çünkü rapor var diye hepimizin elinde, rapordan takip etmek muhtemelen daha kolaydır diye. Sayfa onda bir haritamız var örneğin, bize gelen başvuruların coğrafi olarak dağılımını burada görüyorsunuz. Belli bölgelerde birtakım yığılmalar var ama Türkiye genelinde oldukça homojen bir dağılım olduğunu görüyoruz. Bize Türkiye'nin her yerinden, 81 ilin neredeyse hepsinden başvuru geliyor ve bu haritalar bunu yansıtıyor. Birinci bölüm buydu.

Raporun ikinci bölümü "Askerler Anlatıyor" başlıklı bölümü, bu dokuz kategori altında sınıflandırdığımız başvurulardan kısa kesitler sunuyoruz burada. Örneğin, hakaretle başlıyoruz, en sık başvuru, hakaretle ilgili bize gelen başvuruların nasıl olduğunu kamuoyunun anlaması için doğrudan, hiçbir yoruma yer vermeden, olduğu gibi aktarıyoruz burada. Bu şekilde dokuz bölüm gidiyor. Bu hakaret, dayak, aşırı fiziksel aktiviteye zorlama diye gidiyor, en son devrecilikte bitiyor. Bunların içine teker teker girip açıkçası yani süreyi kullanmak da istemiyorum. Bizim aslında buradaki temel derdimiz, sizinle beraber bir şey yapmak yani bizim tek başımıza yapabileceğimiz bir şey yok yani biz sadece ufak, küçük bir sivil toplum örgütüydük ama bu çok önemli ve çok büyük bir mesele bizim aslında haddimizi aşan bir mesele ve bu meseleyi beraber tartışarak, beraber konuşarak bu meseleye nasıl çözüm bulabileceğimizi aslında biz görmek istiyoruz.

Son bölümü biraz kısaca belki anlatabiliriz. Burada "Kötü Muamelenin Sonuçları" diye bir bölüm ayırdık. Dediğim gibi, rapor doğrudan bize gelen 432 başvuruya dayanıyor, yani bütün bu sınıflandırmalar, bize gelen 432 tane askerlik sırasında kötü muameleyle uğradığını söyleyen kişinin anlatıları, kişinin anlatısına dayanıyor.

Son bölümde, biz, bize gelen anlatılardan yola çıkarak üç temel sonuç çıkarttık. Bunlar intihar ki çok çok önemli bir mesele, bunlar kalıcı, telafisi olmayan kalıcı sonuçlar, kalıcı hasarlar. Birincisi intihar; ikincisi kalıcı fiziksel hasarlar, ölüme kadar gidebiliyor; üçüncüsü akıl sağlığını yitirme.

İntihar konusu bizim en çok önemseydiğimiz konu ki bu konuda gerçekten adım atılmadığı her dakika, aslında hepimiz belki sorumluyuz. Yani dün 2 tane intihar haberi geldi, sadece dün. Bir tanesi... Listeme bakmam lazım nereden olduğuyla alakalı. Biz sitemize koyuyoruz düzenli olarak bize gelen intihar haberlerini ve bunlar, tabii, basına yansıyan intiharlar.

Şu ana kadar, bizim basından takip edebildiğimiz kadarıyla 43 intihar vakası var sadece 2012 yılında, ama gerçek rakamların bunun çok üzerinde olduğunu da biliyoruz istatistiklerden. Savunma Bakanlığının açıkladığı istatistiklere göre, son yirmi iki yılın oranlarına baktığımız zaman, yılda yaklaşık kabaca 100 kadar asker, zorunlu asker intihar ediyor, yani yılda 100 kadar asker intihar ediyor. Basına yansıyan, şu an için, 2012 yılında 43 sayısı var.

Dün aldığımız iki tane haber, bir tanesi Kayseri'den, bir tanesi Maraş'tan örneğin. İki tane çocuk, yirmi yaşında çocuk dün intihar etti. Çok az basında yer buluyor, yakın zamanda biraz daha bulmaya başladı, biz biraz daha görünür kılmaya çalışıyoruz, bunun için çabalıyoruz. Daha önceden bu tarz intiharların görünür kılınmasıyla alakalı bir çaba gösteren pek fazla bir oluşum yoktu, ama yeterli değil, çocuklar hâlâ intihar ediyorlar. Aynı yerde peş peşe 1, 2, 3, bazen 4, 5 tane intihar oluyor. Örneğin İslahiye'de son altı ayda 3 tane intihar olduğunu biliyoruz, bunların sadece bir tanesi basına yansıdı. Biz nereden biliyoruz bunları? Dediğim gibi bize gelen başvurulardan buluyoruz. Bizim bir sitemiz var, askerhklari.com diye, o siteye girdiğiniz zaman bir başvuru modülü var, tıklıyorsunuz ve oraya başınızdan geçenleri anlatıyorsunuz.

Bizim yaptığımız tek şey aslında, o gelen başvuruyu ki o başvurular zaman zaman tanıklar eksik oluyor, zaman zaman bazı önemli bilgiler eksik oluyor, biz o bilgileri sorup başvurucuya, tamamlayıp dilekçe hâline getiriyoruz ve bu dilekçeyi Meclis İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna gönderiyoruz, aslında buraya gönderiyoruz. Yani biz, aslında sizinle bir partneriz bir anlamda da, beraber çalışıyoruz, aynı şeyleri yapıyoruz, daha doğrusu sizin üzerinizden yapıyoruz, yani sizin vasitanızla, sizin imkânlarınızla yapıyoruz.

İntihar dediğim gibi çok önemli. Genelde intiharlar şüpheli ölüm olarak gösteriliyor, bir kısmı şüpheli ölüm de olabilir bunların, ama intiharlar, dediğim gibi çok fazla önemsenmedi şimdiye kadar, ama bizim için önemli. Yani bir çocuğun, yirmi yaşındaki bir çocuğu intihar etmeye sürükleyen nedenlerin ne olduğu bizim için önemli. Biz intiharları da şüpheli ölümler kadar önemsiyoruz o yüzden.

İkinci konu kalıcı fiziksel hasar ki bu bize gelen başvuruların bir kısmında karşımıza çıkıyor. Zorunlu askerlikleri sırasında maruz kaldıkları kötü muamele sonucu sakat kalan insanlar var. Bunların önemli bir kısmını medyada haber de yaptık biz, raporda da yer verdik, haber olmasına vesile olduk ve bunların belki en çarpıcısı da, az önce Komisyon Başkanı Ayhan Bey de bahsetti, Uğur Kantar'ın başına gelenler.

Uğur Kantar yirmi yaşında genç bir çocuk. Askerliği sırasında disiplin koşuşuna gönderildi ve disiplin koşuşunda maruz kaldığı kötü muamele, hatta işkence sonucu komaya girdi, iki ay komada kaldı ve sonra yaşamını yitirdi. Çocuk askerliğini yapıyordu, başka da bir suçu yoktu aslında. Bir suçu varsa... Askerlik yaparken başına gelen bir şey bu ve bunun telafisi yok. Aile ciddi bir travma geçirdi, hâlâ onun travmasını yaşıyor ki bugün de aslında bizimle beraber, daha sonrasında Ayhan Bey'le görüşeceğiz, Aydın Bey'le beraber Ayhan Bey'i ziyaret edeceğiz.

Son olarak, akıl sağlığını yitirme. Gene zorunlu askerlik sırasında karşılaştığı koşullara dayanamayan bazı askerlerin, bazı bireylerin akıl sağlığını yitirmekte olduğunu görüyoruz, bununla ilgili de bize başvurular giderek artıyor. Açıklanan rakamlara göre, Savunma Bakanlığının açıkladığı rakamlara göre 6 bin kadar akıl sağlığını yitiren kişiden bahsediyor askerliği sırasında. Bunların belki bir kısmı çatışma bölgesinde vesaire falan ama, ağırlıklı olarak bizdeki başvurular çatışma bölgesinde herhangi bir çatışmadan kaynaklanmayan, doğrudan askerliğin kendisinden, yani İstanbul'dan, Adana'dan, Manisa'dan gelen başvurulardan bahsediyoruz. Yani herhangi bir çatışma tehdidi olmadığı hâlde insanlar kötü muamele uğruyor, herhangi bir çatışma tehdidi olmadığı hâlde intihar ediyorlar ve akıl sağlıklarını yitiriyorlar.

Rapor sizde, yani raporun çok kısa bir özeti aslında bu. Buradan sonra aslında ben sözü size bırakmak istiyorum, öncesinde belki tekrar söz hakkı olur mu olmaz mı bilmediğim için bir şeyin altını çok ciddi bir şekilde vurgulamak istiyorum.

Bakın, biz geçen sene Nisan ayında kurulduk, askerhklari.com sitesi ve dediğim gibi çok az bilinen, çok az tanınan, çok az kişinin bildiği bir siteyiz, belki içinizde bilmeyen birçok milletvekili de vardır, bu konuda, insan hakları üzerinde çalışmakta olduğunuz

hâlde ve buna rağmen, biz bir senede 432 tane zorunlu askerden başvuru aldık, daha fazlasını aldık, rütbelilerden de gelen başvurular var, onlar bizim kapsamımıza girmiyor, enerjimiz yetmiyor onlara ulaşmaya, onlarla uğraşmaya, ama sadece 500'e yakın başvuru zorunlu askerlerden aldık ve bu hiç bilinmeyen bir site, küçük bir site, bir sene içerisinde ve biz bu konunun görünür olması için çabaladık.

Bizim yaptığımız şey çok basit dediğim gibi, yani başvuruları alıyoruz, dilekçe hâline getiriyoruz ve gönderiyoruz ve zaman zaman da görünür olması için medyada haber olmasını sağlıyoruz. Biz aslında sivil bir denetim mekanizması gibi işliyoruz, yani gayriresmî, enformel bir sivil denetim mekanizması gibi işliyoruz ve bu bile, aslında son bir buçuk sene içerisinde, bence önemli iyileşmeler olmasına katkıda bulundu.

Son bir buçuk sene içerisinde, bu konuda siyasi iradenin, milletvekillerinin, her partiden milletvekillerinin duyarlılığı önemli ölçüde arttı, kamuoyunda bu sorun daha çok görünür oldu, ama dediğim gibi bu çok büyük bir mesele. Yani her 2 kişi den biri askerlik yapıyor ve her askerlik yapan kişinin yakınında ailesi var, kadınlar da sonuçta bu süreçten etkileniyorlar.

Askerde kötü muamelelerin sadece askerlikle sınırlı olmayan başka komplikasyonlarının da olduğunu tahmin ediyoruz. Kötü muameleyle uğrayan ve bunu içine atan kişinin askerlikten sonra, topluma karıştıktan sonra bunu nasıl yansıttığı konusunda yapılmış yeterli araştırma yok, ama buna dair ipuçları var, kamuoyunda karşımıza çıkıyor.

Dolayısıyla, bu çok önemli bir konu, bu herkesi ilgilendiren bir konu, yani belli bir kesimi, belli bir cemaati, belli bir partiyi değil, toplumun her kesimini, ama her kesimini ilgilendiren bir konu ve o yüzden bu konuda herkesin aslında elini taşın altına koyması gerekiyor. Sadece bir kesimin bunu sahiplenmesi belki de en büyük zarar verecektir böyle bir davaya ve dediğim gibi Türkiye'de siyaset belki çok uzlaşma içerisinde yürüyemiyor, sürekli, karşılıklı belki atışmalar oluyor, bizim televizyonlardan izlediğimiz kadarıyla en azından böyle oluyor, ama bu mesele -yani gerçekten de şu ana kadar bizim yaptığımız temaslarda da ortaya çıkan şey bu, kiminle görüştüsek aynı tepkiyi aldık- herkesin sahip çıkabileceği bir mesele ve buradan bence siyasi bir malzeme çıkmaz hiç kimseye, çıkarsa da herkese çıkar, yani bir partinin, bir grubun bunu sahiplenmesiyle çözülebilecek bir mesele de değil bu, herkesin meselesi.

Dolayısıyla, burada, özellikle de Meclis bu sorunun çözümü için doğru adres. Meclisin daha kuvvetli bir irade alması gerekiyor, daha güçlü bir irade göstermesi gerekiyor. Bizim güçlü bir iradeye ihtiyacımız var. Yani orada askerlik yapmakta olan bireylere, "Bakın, dışarıda, sivil, daha güçlü bir irade var ve onlar sizin hakkınızı koruyor." diyecek bir iradeye ihtiyaç var, bu bizim haddimizi aşıyor. Yani biz dediğim gibi çok küçük bir siteyiz, çok küçük bir inisiyatifiz ve biz zorunlu askerlere bir güvence veremiyoruz.

Yani bize çok sıklıkla sorulan soru şu: "Ben şimdi başvuracağım, ama ismini yazmıyorum." "Niye?" "Çünkü ben korkuyorum başıma bir şey gelirse." diye, "Ya başıma bir şey gelirse." Biz ona "Başına bir şey gelmez." diyemiyoruz. Yani bu çok acı bir şey. Devletin resmî bir kurumu ve o kurumda hizmet etmekte olan bireylerden bahsediyoruz. Bu bireyler haklarını aramak için endişe duyuyorlar, korkuyorlar, ürküyorlar ve çok ciddi derecede ürküyorlar. Yani bize çok komik gelen, çok komik derken sonuçta anlaşılabilir gelen sivil mantıkla baktığımızda, ama askerlik yaptığımız için de anlayabildiğimiz, empati kurabildiğimiz korkular bunlar. Bu korkunun ortadan kaldırılması gerekiyor, en temel mesele bu. Yani bunu da yapacak olan kurum burası, Meclis. Meclisin bunu göstermesi gerekiyor. "Biz buradayız, hiç kimse size hiçbir şey yapamaz, hakkınızı sonuna kadar arayacaksınız. Eğer hakkınızı aradığınızda başınıza bir şey gelirse biz sizi savunacağız, biz sizin arkanızdayız." diyecek bir güç gerekiyor; biz böyle bir güç değiliz, biz bunun sorumluluğunu, vebalini taşıyamıyoruz, biz bu sözü veremiyoruz, böyle bir söz gerekiyor. Dolayısıyla, sivil bir denetim gerekiyor. Yani tam da sizin yapmanız gereken şey bu aslında.

Eğer eklemek istediğin bir şey yoksa, burada ben sözü aslında size bırakıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, Tolga Bey'e teşekkür ediyoruz.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Sayın Başkan, bir usul sorusu sormak istiyorum. Bu görüşmelerden sonra ne yapacağız? İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu olarak, bir karar mı alacağız, burada alt komisyon mu kuracağız?

BAŞKAN – Hayır, şöyle: Zaten bizim yaklaşık bir yıldan beri böyle bir izleme dosyamız var, çalışıyorduk. Şu anda yürüttüğümüz 107 tane dosyamız var bununla alakalı, bu dosyalar yürüyor, yani işte, yazışmalarla vesairelerle yürüyor. Bir genel görüşme olarak koyduk bunu, bir genel görüşme olarak açtık gündemimizi, dolayısıyla öncelikle bu mesele tartışılmasını istedik, yani burada taraflar tartışsınlar, milletvekillerimiz de görüşlerini bildirsın. Bu izleme dosyası biraz daha devam edecek, ama ileriki aylarda biraz daha olgunlaştıktan sonra farklı kararlar alabilir miyiz? Alabiliriz, ama bugünkü toplantının gündemi bir genel görüşme.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Peki, teşekkür ediyorum.

TOLGA İSLAM – Bir cümle ekleyebilir miyim, o eksik kaldı.

Unuttuğum şey, bir de bu toplantıların sürekliliğini nasıl sağlarız, yani bu birlikteliği nasıl sürekli hâle getiririz konusu önemli. Yani bu tek seferlik bir şey olarak kalabilir, ama tek seferlik burada kalırsa, bir sürü gündem gelecek, bir sürü gündeminiz var, bir sürü sorun var, yani Türkiye’de insan hakkı meselesi, bir sürü mesele var, bu unutulacak gidecek. Bunun bir şekilde sistemini kurmak lazım burada, sürekliliğini sağlamak lazım, hep beraber ne yapabiliriz, nasıl bunu sürekli bir hâle getirebiliriz, bence tartışırken - aklınızda olsun şimdi- bunu da konuşursak ben çok mutlu olurum.

BAŞKAN – Sayın Aygün, bir şey mi söyleyecektiniz?

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Bir şey sormak istiyorum müsaade ederseniz.

BAŞKAN – Konuşmacıya mı?

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Evet efendim.

BAŞKAN – Şöyle bir yol izlesek diyorum, çünkü hepimizin söyleyeceği sözler var. Sunumlarımızı alalım herkesten, ondan sonra sorularımızı, muhataplarımızı, belki de bu arada ilerlemiş de oluruz yani.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Sunum derken, anlamadım efendim.

BAŞKAN – Şimdi Komisyon Uzmanımız da bir sunum yapacak, yine Sayın Müsteşarımız da bir sunum yapacak, bu sunumlar alındıktan sonra sorulara veya görüşlere geçeceğiz.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Peki efendim.

BAŞKAN – Evet, şimdi Komisyon Uzmanımız Sayın Samet Sığırtaç.

KOMİSYON UZMANI SAMED SİĞİRTMAÇ – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ben, 23’üncü Dönemden itibaren bu asker haklarıyla ilgili Komisyonumuzun yaptığı çalışmalar hakkında kısa bir bilgilendirmede bulunacağım, ardından, tabii, Komisyonumuza gelen başvurular var, bu başvurulara ilişkin yaptığımız işlemler var, onlarla ilgili bilgilendireceğim ve başvurular ışığında, sadece başvurularla sınırlı kalmak üzere bazı tespit ettiğimiz sorunlu alanlara değineceğim kısaca.

Şimdi, öncelikle şunu söylemem gerekiyor herhâlde, Komisyonumuz askerî ceza infaz kurumundaki incelemelerle başladı. Asker hakları, asker kişiler, ister TSK personeli olsun ister askerlik hizmetini yerine getirenler olsun, bunlar askerî cezavlerinde olabiliyorlar tutuklu, hükümlü olarak ve bu askerî ceza infaz kurumları ilk kez 23’üncü Yasama Döneminde başlamak suretiyle Komisyonumuz tarafından incelenmeye başlandı. 23’üncü Yasama Döneminde askerî ceza infaz kurumlarıyla ilgili toplamda 4 rapor hazırladı Komisyonumuz. Bu raporlar Millî Savunma Bakanlığına sunuldu. 24’üncü Dönemde de Komisyonumuzun askerî ceza infaz kurumlarındaki çalışmalarını ara vermeden devam etti ve bu dönem itibarıyla Kıbrıs’taki Girne Askerî Ceza İnfaz Kurumuna gidildi ve yine Gaziantep’teki 5’inci Zirhlü Tugay Askerî Ceza İnfaz Kurumlarına bu kapsamda ziyaretlerde bulunuldu.

Bu ziyaretler sonrası, incelemeler sonrası hazırladığımız raporlar Millî Savunma Bakanlığına gittiğinde, tabii ki Bakanlıktan geri dönüşler yapıldı. Bu çerçevede, bazı gelişmelerin kaydedildiğini söylememiz mümkün.

Hem 23’üncü Dönemde hem 24’üncü Dönemde yaptığımız çalışmalar sonucundaki bazı kısaca olumlu gelişmelerden bahsedecek olursak, ilk başta Askerî Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle İlgili Yönetmelik, erişimi güç olan bu yönetmelik Millî Savunma Bakanlığının İnternet sitesinde yayına açılmış oldu.

Yine Komisyonumuzun raporlarında eleştiri konusu ettiği er ve erbaş seçimlerinin, yani profesyonel ceza infaz kurumu memurlarının yer alması gerektiği, ceza infaz memuru olarak er ve erbaşların kullanılmaması gerektiği yönündeki eleştirileri Millî Savunma Bakanlığında dikkate alınmış ve şu an o yönde çalışmalar yapıldığı yönünde yine cevaplar geldi.

Bir başka gelişme, er ve erbaşların tek tip kıyafet giyme meselesiyle ilgili. Bu konuda da çalışmalar devam ediyor. Önceden tüm askerî ceza infaz kurumundaki tüm tutuklu ve hükümlüler tek tip siyah bir elbise giyorlardı, şu an sadece er ve erbaşlarda devam ediyor, fakat bununla ilgili de çalışmalar yapılıyor.

Ayrıca, yine Gaziantep’teki incelemeler sonrası, ortak alan haricinde, koşullarda bulunan kamera sistemi tertibatı sökülmüş oldu, ışıklandırma ortadan kalkmış oldu. Böyle olumlu gelişmeler yaşandı.

Yine, bizim Kıbrıs’taki incelememizden birazcık bahsedecek olursam, Kıbrıs’taki askerî ceza infaz kurumu bünyesinde, aynı zamanda bir disiplin cezai de yer almaktaydı, yani disiplin koşulu da vardı. Buna oda hapsi cezası diyorlar, basında “disko” olarak geçiyor ya da disiplin cezası olarak geçiyor ama, mevzuattaki ismiyle oda hapsi cezası.

Oda hapsi cezası dolayısıyla orada bulunanları da biz komisyon raporumuzda tespit ettik ve bu raporumuzda, Kıbrıs raporumuzda oda hapsi cezasının mahkeme kararı olmaksızın, sadece birlik komutanlarının takdiriyle veriliyor olmasını eleştirdik, çünkü oda hapsi cezası, malumunuz olduğu üzere hürriyeti bağlayıcı bir ceza, disiplin cezası olarak değerlendirilmek bir miktar zor ve komisyon raporumuzda şunu yazdık, Anayasa'nın 90' ıncı maddesinin son fıkrasına atıf yaparak, uluslararası anlaşmalara ve AİHM kararlarına gönderme yaparak, bu uygulamanın sonlandırılmasını talep etmiştik raporumuzda, bununla ilgili de yine Millî Savunma Bakanlığından yapılan bilgilendirmede konuyla ilgili mevzuat çalışmalarının devam ettiği bilgisi verildi.

Kıbrıs raporu çok önemli bir rapordur bu yönüyle, çünkü ilk kez bir resmî devlet kurumunun raporunda, kamuya açık resmî devlet kurumu raporunda oda hapsi cezası eleştiriliyordu. Bu önemine binaen, Başkanımızın da belirttiği gibi AB İlerleme Raporu'nda da bu husus kayda geçmiş oldu, komisyon raporuna atıfta bulunuyordu AB uyum raporu.

Bu kısa girişten sonra Komisyonumuza yapılan başvurularla ilgili bir miktar bilgi vermek istiyorum.

Toplamda 107 başvurunun olduğunu söyleyebiliriz askerlikte yaşanan hak ihalleriyle ilgili olarak. Bu 107 başvurunun, toplam başvuru sayısı, Komisyona yapılan toplam başvuru sayısındaki nispeten düşük orana rağmen, bir önceki dönemle karşılaştırıldığında, 23' üncü Yasama Dönemiyle karşılaştırıldığında başvuruların sayısında artış olduğunu söyleyebiliriz. Bu artışta -tabii ki sizin takdirleriniz olacaktır ama- Uğur Kantar olayının etkili olduğunu ve Başkanımızın bu konuda yaptığı açıklamalar, tabii ki asker haklarına gösterdiği ilgi ve basında çıkan demeçlerin etkili olduğunu söyleyebiliriz.

Bu başvuruları bir tasniflediğimiz zaman, şikâyet konusu itibarıyla, kötü muamele şikâyetleriyle ilgili olarak, oda hapsi cezasının, yani basında yer aldığı tabirle "disko" şikâyetinin ilk başta olduğunu görmekteyiz. Ben bu başvuruların ayrıntısına girmeyeceğim, Tolga Bey zaten kendilerine yapılan başvurulardan bahsetti ve bizdeki başvurularla örtüştüğünü söyleyebilirim içerik itibarıyla.

Dayak, şiddet, müessir fiil ardından gelen, baskı ve kötü muamele, hakaret, küfür. Zaten önünüzde var galiba bu şeyler, ben bunları tek tek saymayayım.

Belki açıklamam gereken, kötü muamele sonucu ölüm, intihar, 4 başvuru var bu şekilde. Bu başvurularda da intihar eden kişilerin otopsi raporlarında, daha önceden dayak yediğinin ya da üzerinde morluklar olduğunun tespit edildiğine ilişkin. Tabii, bunların hepsi iddialar, onu da söylemem gerekiyor.

Diğer taraftan, askerlik hizmeti esnasında ölümlerle ilgili 37 başvuru yapıldı. Bu ölümlerle ilgili başvurulardaki şikâyet konusu şu olmakta: "Oğlumuz vefat etti askerlik esnasında ve bu kayıtlara "intihar" olarak geçti, fakat biz oğlumuzu tanıyoruz, intihar edecek birisi değil, dolayısıyla bu şüpheli bir ölümdür." İddialar bu şekilde oluyor.

Bunun yanı sıra bazı başvurularda oğullarının intihar ettiğini kabul etmeye meyilli başvuru sahipleri görülüyor, fakat bunlar da ihmallerden şikâyetçiler.

Mesela konuyla ilgili somut bir örnek vermem gerekirse, Komisyonumuza yapılan bir başvuruda, 867 sayılı başvuruda, askerî hastanenin "Mermisiz görev yapması gerekir." şeklindeki kararına rağmen, çocuklarını silahhane sorumlusu yapıldıktan sonra ölüm olayının gerçekleşmesiyle oluşan kusur ve ihmallerden şikâyet ediliyor. Bu başvurular da bu şekilde.

Şimdi, başvurulardaki temel soruna değinecek olursak, hak arama hürriyetinin sınırlı olduğu temel sorun olarak karşımıza çıkıyor. Askerlik hizmetini yerine getirenlerin, evet, başvuru mercileri var, bunlar onlarca da bilinebiliyor, fakat bu başvuru mercilerine ulaşmada engeller çıkarıldığını iddia ediyorlar ya da bundan çekindiklerini, korktuklarını söylüyorlar, bu nedenle askerliğin bitmesini bekliyor başvuru sahipleri.

Bize yapılan başvurular da genel olarak askerliğini bitiren kişilerin yaptığı başvurular ve askerlik bittikten sonra yaptıkları başvurularda, tanık göstermek suretiyle Komisyonumuza somut olayları anlatmışlarsa biz bunları işleme alıyoruz.

Tabii, burada bizim Millî Savunma Bakanlığına gönderdiğimiz bu şekildeki dilekçeler her zaman çok olumlu sonuçlar üretmeyebiliyor. Bunun temel nedenlerinden birisi tanıkların terhis olması diyebiliriz. Eğer idari bir soruşturma varsa, yani idari tahkikat heyetleri kurulmuşsa, genel itibarıyla başında albayların olduğu, onların dinleyecekleri tanıklar terhis olmuş oluyorlar. Bize bu şekilde gelen cevaplarda, idari tahkikat heyetlerinde sadece görevli personel, yani Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin dinlenip, "Bu şekilde bu olay gerçekleşmemiştir." sonucuna varıldığı cevaplar mevcut Komisyon arşivimizde.

Peki, tanıklar dinlendi diyelim ki, bunlar her zaman olumlu sonuçlar oluşturuyor mu? Bu da her zaman çok olumlu sonuçlar doğuramayabiliyor.

Burada, yine Komisyonumuza yapılan somut bir başvurudan bahsedecek olursak, aslında görünüş itibarıyla çok olumlu bir cevap.

Bize yapılan şikâyet, kendisine askerliği esnasında sövme fiilinin gerçekleştiği şikayeti, yani "Hakarete maruz kaldım." Bu komutanlık tarafından inceleniyor. Malumunuz, orada savcılığın o görevi, ilk soruşturma görevi komutanlık tarafından yapılıyor bu tip hususlarda. Komutanlık tarafından incelendikten sonra şu kanaate varılıyor: "Asta sövme disiplin suçunu işlediği kanaatine varılmıştır." diyor, fakat suç tarihi itibarıyla, ilgili kanun uyarınca, Disiplin Mahkemeleri Kanunu uyarınca -477 sayılı Kanun- beş aylık zaman aşımı süresi geçtiğinden ötürü işlem yapılamıyor. Yani bir başka sorunlu alan, terhis olan kişilerin başvurularını yaptığında zaman aşımı süresi meselesi, o beş aylık süre meselesi.

Şimdi, bu başvurucuda tespit edilmiş bu hususa ilişkin bu başvurucunun yapabileceği şey, sadece manevi tazminat davası açabilmek olur, o da 2011 Temmuz ayından sonra gerçekleşirse, çünkü Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle birlikte, 2011 Temmuz ayında, zaman aşımı süresi iki yıla çıktı, daha önceden bir yıldır, yani tazminat davası açmak bile daha önceden mümkün olamıyordu.

Şimdi, yine başvurularla bağlantılı olarak, mevzuat çerçevesindeki bir sorunlu alana daha işaret edecek olursak, yine bu başvurudan yola çıkarsak, bu asta sövme fiilinin gerçekleştiği kabul ediliyor. Diyelim ki bu mahkemeye intikal etti, yani kovuşturma safhasına konu oldu, mahkeme karar verecek. Bu hususta da Disiplin Mahkemeleri Kanunu'nun 55'inci maddesinin tabii ki dikkate alınacağı söylenebilir.

Bu maddenin başlığı "Astına Söven, Hakaret Eden ve Kötü Davrananlar." Bu maddede böyle bir suç için iki aya kadar oda veya göz hapsi cezası öngörülmüyor. Yani yine bir başka şikâyet konusu cezalarda alt sınırın konulmamış olması, hâkime çok geniş takdir hakkını tanımış olması ve hâkimlerin bazen bunu kendilerinin aleyhine kullanmış oldukları. Yani iki aya kadar oda veya göz hapsi cezası yazdığı için, bir hâkim göz hapsi cezası verebilir ve iki aya kadar dediği için bir gün verebilir, bu suçun tespit edildiği kabul edilmiş olsa, ispatlanmış olsa bile.

Son olarak, tabii, Bakanlıktan gelen cevaplarla ilgili yine bir istatistiğimiz var. Bizim başvurularımızın, kötü muamele iddialarımızın Bakanlık tarafından ciddiye alındığını, Komisyonumuzun bu anlamda prestijinin yüksek olduğunu söylemem mümkün, çünkü pek çok dosyanın savcılığa intikal edildiğini görmekteyiz, savcılığa intikal edilmeyenler hakkında mutlaka idari tahkikat komisyonlarının kararı olduğunu görmekteyiz. Bu şekilde cereyan ediyor.

Son olarak belki şuna değinmem gerekiyor, bu disiplin cezalarıyla ilgili, oda hapsi cezasıyla ilgili. Komisyonumuzun Kıbrıs'taki tespitiinden sonra, o raporundaki tespitiinden sonra askerî yargıda da bazı gelişmeler yaşandı.

Mayıs 2012 tarihi itibarıyla, askerî yargıda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin "Ersin Pulatlı-Türkiye" ve "A.D.-Türkiye" davalarına gönderme yapmak suretiyle, artık oda hapsi cezasının iç hukukta yeri olmadığını, uluslararası hukuka gönderme yaparak bu uygulamanın kaldırılması yönünde bir karar verdi.

Bunu da söyleyerek bitirmiş oluyorum.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyoruz.

Tabii, burada Samed Bey'in de söylediği gibi, soruşturmalarda etkinlik meselesi temel bir sorun olarak ortaya çıkıyor.

Uğur Kantar davasında ben çok etkin bir soruşturma yapıldığı düşüncesindeyim. Yani belki diğer yerlerde o kadar iddialı bir söz söyleyemem ama, hemen ilgililer hakkında ömür boyu hapis talebiyle davalar açıldı.

Ayrıca, bu etkin soruşturma çerçevesinde, bu durum birliğin askerlerine tamamen yayıldığı için, daha önce bu faillerin yapmış olduğu eylemlerden dolayı yeni birçok şikâyetler ortaya çıktı ve tam 17 tane ayrı soruşturmada bir işlem yapıldı sanıklara. Dolayısıyla, böyle bir etkin soruşturma olduğunda, aslında caydırıcı bir durum ortaya çıkıyor.

Tabii, burada avukatların veya mağdurların başka talepleri de var, yani bu soruşturmanın genişletilmesi talepleri de var, onları da kabul ediyoruz ama, belki de ilk kez silahlı kuvvetlerde ömür boyu hapisle cezalandırılabilen şekilde, böyle dikkatli, hızlı, etkin bir soruşturma yapıldı, bu da önemliydi, bunun diğer alanlara yayılması gerektiği kanaatindeyiz.

Bize gelen başvuruların da önemli bir kısmı batı illerinden geliyor. Yani şimdi şöyle bir algı oluşmasın: "Efendim, bu tür olayların üzerine gidersek, terörle mücadele de zaafa mı uğrar, acaba ordumuzun saygınlığı mı yitirilir?" Böyle bir şey asla söz konusu değil. Zaten bize yapılan başvuruların önemli bir kısmı Ankara, İstanbul ve İzmir'den, bunların arasına enteresan bir şekilde Kıbrıs giriyor. Yani Kıbrıs'ta savaş mı hâlâ devam ediyor, anlayamıyorum doğrusu. Yani böyle çok katı bir disiplin var, çok anlamsız bir disiplin görüyoruz ve bu disiplin sonucunda nahoş durumlar ortaya çıkıyor.

O bakımdan, bunun, bu meselelerin çözümlenmesinin bırakın terörle mücadeleyi zaafa uğratmayı, aksine silahlı kuvvetlerimizin, ordumuzun itibarını en üst seviyeye çıkaracağı düşüncesindeyiz.

Şimdi, ben sözü Millî Savunma Bakanlığından gelen değerli bürokratlarımıza, Sayın Müsteşarımıza veriyorum.

Buyurun.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI TUĞGENERAL AKİF VURUCU – Sayın Başkanım, öncelikle, bu konuda bize hassasiyetle ortaya çıkan sorunları bir rapor hâlinde hazırlayıp sunan Sayın Tolga İslam'a teşekkür ediyorum.

Elbette insan hakları günümüzün yükselen bir değeridir, tüm toplumumuzun bir parçası olarak silahlı kuvvetler de bu konuda hassastır, saygı konusunda son derece dikkatlidir.

Biz, burada, Komisyonumuzun önünde bir taraf gibi değiliz, yani biz arkadaşlarımızla beraber elbette bu sorunla ilgili neler yapılabilir, birlikte çalışmak durumundayız.

Ben, mevcut durumda neler var, nasıl bu konuya yaklaşıyor, çözümler düşünülüyor, Bunlarla ilgili bilgi arz etmek istiyorum. Türk Silahlı Kuvvetlerinde “asta kötü muamele, cebir ve şiddet kullanma” suç olarak yasalarında düzenlenmiştir. Bu suçların müeyyidesi de yasalarda yer almaktadır. Askeri Ceza Kanunu'nun 117 ve 118'inci maddesi bu konuyu düzenlemiş suç olarak ve çok ciddi müeyyideler de bunlara öngörmüştür. Örneğin, 117'nci maddeye göre, astını kasten itip kakan, döven veya sair suretle cismen eza verecek veya sıhhatini bozacak hâllerde bulunan yahut da onu tazip maksadıyla hizmetini lüzumsuz yere güçleştiren, onun diğer askerler tarafından tazip edilmesine veya suimuamelede bulunmasına müsamaha eden amir veya üst iki seneye kadar hapis cezasıyla cezalandırılması öngörülmüş. Bunun ağır hâlleri de yine 118'inci madde de yer almış. 477 sayılı Disiplin Mahkemeleri Kanunu hâlen yürürlükte olan bir Kanun. Yalnız, bu Kanun'un yeniden ele alınarak, güncel hâli Bakanlar Kuruluna da sunulmuştur. Bu Kanun'unun 55'inci maddesi yine “Astına sövenler, hakaret edenler, askerî usul veya kurallar ve nizamlar dışında kötü davrananlar iki aya kadar oda veya göz hapsiyle cezalandırılır.” demiştir. Evet, Komisyon Uzmanımızın işaret ettiği gibi, bir alt sınır burada öngörülmemiş, dolayısıyla hâkim bunu çok küçük bir ceza olarak takdir edebilir. O da tabii, hâkimin kanunlara ve vicdanına göre alacağı bir karardır. Her olayın kendi şeyi içerisinde bir özelliği olabilir.

Türk Silahlı Kuvvetleri içerisinde bu suçları işleyenlerin tespiti hâlinde genel uygulama, yani genel uygulama derken, esasen derhâl yasal işlem yapılması şeklindedir. Evet, her olayda bir idari soruşturma gerekir mi? O komutanın karar vereceği bir husus. İdari bir soruşturmaya gerek görmeden durumu ciddiye alan komutan derhâl askerî mahkemeye bunu intikal ettirir. 477 sayılı Disiplin Mahkemeleri Kanunu, biraz önce ifade ettiğim gibi, yeniden düzenlenmiş, günümüz insan hakları hukukuna, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarını da dikkate alarak uygun olarak hazırlanmış ve Bakanlar Kuruluna sunulmuştur. Teklifte oda hapsi cezası da kaldırılmıştır. Hâlen yürürlükte olan Askeri Ceza Kanunu -bu Kanun'u da biz yeniden ele alıp günün şartlarına uygun hâle getirmek üzere hazırlık çalışmaları devam etmektedir- astın şikâyetini gizleyen, bu şikâyeti işleme koymayan, işlem yapmayanlar hakkında da Askeri Ceza Kanunu'nun 110'uncu maddesinde yaptırım düzenlenmişti. Yani, Tolga Bey'in evet bu söylemi çok ciddi. Yani, askerlerin “Başma bir şey gelir diye şikâyet edemiyorum.” cezasının müeyyidesi düşünülmüş, düzenlenmiş ama bu konuyu ciddiye almak lazım. Bu konuda da onları cesaretlendirici, varsa bir şikâyeti cesaretlendirici tedbirler elbette uygun olur. Bunun üzerinde durmak lazım.

Türk Silahlı Kuvvetlerinde astlara kötü muameleyi önlemek, sevk ve idarede keyfiliğe yol vermemek, hukuka uygun işlem yapılması konularında askerî öğrencilere okul safhasından itibaren eğitimler verilmektedir. Harp okulları olsun, astsubay meslek yüksek okulları olsun, buralarda bu konuda öğrencilere eğitimler verilmektedir.

Üzerinde titizlikle durulan bir başka önemli konu da askerlik hizmeti sırasındaki intiharlardır. Burada şunu görüyoruz: Türk Silahlı Kuvvetleri intihar vakalarını önleyebilmek amacıyla, özellikle sorunlu olabileceği düşünülen personelin önceden tespiti yoluna gitmekte ve koruyucu ruh sağlığı hizmetlerine ilişkin tedbirleri de hassasiyetle ve önemle uygulamayı öngörmektedir. Türkiye genelinde intihar eden 20 ila 24 yaş aralığının en fazla intiharın meydana geldiği yaş aralıklarından birisi olduğu tespiti vardır. Askerlik hizmeti de, bakıyoruz yine bu yaş grubu içerisinde yapıldığından büyük çoğunlukla intiharların bu döneme rastladığını da kabul etmek lazım. Ülke genelinde intihar edenlerin yüzde 61'inin eğitim seviyelerinin ilköğretim olduğu görülmüş. Askerliğini erbaş ve er olarak yerine getirenlerin de yüzde 71'inin eğitim seviyelerinin ilköğretim olduğu dikkate alındığında bu iki tespitin örtüştüğünü görüyoruz. Alınan tedbirler sonucu intihar olayları bütün dünyada artan bir seyir göstermesine karşılık -zatalinizin de söylediği gibi diğer orduların da içerisinde bu tür vakaları görüyoruz- Türk Silahlı Kuvvetlerinde yıllara bağlı olarak bir azalmanın söz konusu olduğu tespiti var. Alınan tüm tedbirlere rağmen birliklerde intihar ve vefatla sonuçlanan bir olay meydana geldiği takdirde vefat eden personelin ailesine garnizon komutanlıkları aracılığıyla derhâl bilgi verilmekte, ailelerin birliğe istedikleri takdirde gelmeleri davet edilmekte ve ilk ağızdan bu olayla

ilgili kendileri de ilgilileri, tanıkları dinlemeleri ve kafalarında bir şüphe doğmaması için bu konuda iş birliği yapılarak ailelere gerekli destek verilmektedir.

Ölümlerle sonuçlanan tüm olaylarda bir defa adli soruşturma kaçınılmaz. Adli soruşturmanın yanında bir idari soruşturma, o da, "Böyle bir vakanın önlenmesi için ne gibi tedbirler alınabilir?"i tespit etmek bakımından önem kazanıyor. Varsa yine disiplin yönünden bir kusuru olan idari soruşturmanın konusu oluyor ve üzerlerine gidiliyor. Bugüne kadar ölüm meydana gelen olaylarda araştırılmamış, şüpheli olarak bırakılmış hiçbir vakanın bulunmadığını söyleyebiliriz.

Vatani hizmetini yapmak üzere askerlik hizmetine alınan gençlerin ilk günden itibaren fizikî ve ruh sağlığının korunmasına giderek daha çok önem verilmektedir. İlk aşamada, askerlik şubelerinde bu yavrularımızın psikolojik sorunu var mı yok mu, tespit edilmekte, araştırılmakta, incelenmekte, kendi ifadeleri bu konuda dinlenmekte, komisyondaki raporlar, askere alma komisyonlarındaki doktorlar tarafından incelenmekte, muayene edilmekte ve sorunu olabileceği değerlendirilen personel derhâl askerî hastaneye sevk edilmekte. Sevk edilenlerden askerliğe elverişli olmadığı raporu alanlar askerlik hizmetine alınmamaktadır. Tedavi edilebilecek personelin durumu ise askerliği yine çeşitli aşamalarda durumu kontrol edilmek suretiyle mümkün olabilmektedir.

Türk Silahlı Kuvvetlerinde koruyucu ruh sağlığı hizmetleri, birinci aşamada askere alınırken bu ifade ettiğim şekilde, ikinci aşamada, eğitim birliklerinde bu çocuklar takip edilmekte, ilk katılışlarında bir anket uygulanmakta ve uzman personel tarafından sorunlu olabileceği değerlendirilen çocuklarla tek tek görüşülmekte, anketten elde edilen sonuçlar ve bire bir yapılan görüşmelerde sorunlu olduğu belirlenen personel rehberlik danışma merkezlerinde ayrıca görüşmeye alınmaktadır. Rehberlik ve danışma hizmetleri Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli personelin psikososyal sorunlarının değerlendirilmesini, askerî ortamın bireyin psikolojik ve sosyal yönü üzerindeki etkilerinin araştırılmasını, askerlik ortamına uyumun artırılmasını ve bunların sağlanması için bireysel ya da grup olarak yapılan danışmanlık ve rehberlik hizmetlerini kapsamaktadır.

Üçüncü aşama olarak şunu yapıyoruz: Tedaviye ihtiyacı olduğu tespit edilen personel önce birlik tabibine, daha sonra askerî hastanelerdeki veya diğer kurum hastanelerindeki psikiyatri servislerine sevk edilmekte ve tedavileri sağlanmaktadır.

Bir diğer aşama, yatarak tedaviye ihtiyacı olmayıp psikiyatri servisi tarafından ilaçla tedavi edilmesi uygun görülen personel birlik komutanı, rehberlik danışma merkezi ve sağlık kuruluşları tarafından izlenmekte ve takip edilmektedir.

Beşinci ve son aşama olarak, sorunu olduğu belirlenen personelin bilgileri birliğine aktarılmakta ve takip edilmesi sağlanmaktadır. Bir araştırma, bir tespit olarak; son bir yılda rehberlik danışma merkezi tarafından yapılan görüşme sayısının 139.380 olduğunu görüyoruz. Yine koruyucu ruh sağlığı hizmetleri kapsamında Türk Silahlı Kuvvetleri genelinde TELE-NET Danışma Hattı, yine Alo Mehmetçik Hattı aracılığıyla da 7 gün 24 saat hizmet verilmektedir.

Diğer bir sorunlu alan olarak ifade edilen kabul toplanma merkezlerinin durumu: Birliğine yeni tertip olan, izne giden-gelen ya da hastaneye giden-gelen, terhis olan erbaş ve erlere bu kabul toplanma merkezlerinde hizmet sunulmakta ve yeteri kadar kabul toplanma merkezleri kurulup işletilmektedir. Faydalanan personelin ihtiyaçlarının -zaman zaman yetersiz durumlar olabilir- karşılanması için her geçen gün ilave tedbirler de bu konuda alınmaktadır. Kabul toplanma merkezlerinde yoğun sevkiyat dönemlerinde Hava Kuvvetleri Komutanlığının uçaklarından, hava araçlarından ve yine Kara Kuvvetleri Komutanlığı ve Jandarma Genel Komutanlığı askerî hava araçlarından, helikopterlerden de istifade edilerek taşıma hizmeti yapılmaktadır.

Sunumum genel itibarıyla bu şekilde Sayın Başkanım. Sözümün başlangıcında da söylediğim gibi, insan hakları hukukuna riayeti hepimizin birinci görevi olarak ben düşünüyorum ve bir ordunun askerî disiplinin de o ordunun gücü olduğunu kabul etmek gerektiğini, ancak disiplinin astın ve üstün hukukuna riayet olduğunu, bir hukuksuzluk olmadığını kabul etmemiz gerekir. Hukuka aykırı bir davranış ya da bir ihlal olduğunda derhâl bunun gerekli yasal işlemini elbette takip etmek, yapmamız gerekir.

Arz ederim, saygılar sunarım.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi, değerli üyelerimize söz vereceğiz. Söz vermeden önce, bu toplanma merkezlerinden de bahsettiniz. Komisyonumuza da bu konularda ciddi şikâyetlerde bulunuldu. Özellikle, bu sürelerin çok uzadığını, bazen 10 gün bazen 15 gün kaldıklarını, orada sıkışık bir ortamda barındırıldıklarını, belki prefabrik yapılarla veya işte sizin bahsettiğiniz gibi daha hızlı birtakım hava araçlarıyla bu sürecin kısaltılabileceğini kendileri de önerdiler.

Bunun dışında, askerlik hizmeti, tabii, Anayasa' mızda hem bir hak hem de bir görev olarak tanımlanıyor. Bu hak kısmı anlaşılabilir ama bu görev konusunda biraz fazlaca zorlama oluyor gibi yani bize gelen şikâyetlerde... Şimdi, bir psikolojik bir vaka var, bu artık yani belli, doktora gitmiş, gelmiş; ailesine mektup yazmış, firar etmiş, tekrar firar etmiş, tekrar kaçmış, bir işte bağımlı hâle

gelmiş, işte uyuşturucu bağımlısı hâline gelmiş. Yani, vaka “Geliyorum.” diyor yani intihar veya bir saldırı artık kaçınılmaz hâle geliyor. Şimdi, bir erken uyarı gibi, yani birliklerde bu tür vakaları önceden tespit edip, olay olmadan önce bunlar gerekirse askerlikten muaf tutulabilir, başka yöntemler yapılabilir, raporla yapılabilir ama bu konuda madem Anayasa’da görev, oysa “herkes bunu yapacak” gibi bir anlayışın da çok doğru olmadığı kanaatindeyim çünkü bu olaylar arttıkça bu sefer, işte dediğim gibi, hem Silahlı Kuvvetlerimiz sıkıntıya düşüyor, hem aileler perişan oluyor. Yani bir insanın hakikaten psikolojisi bozulmuşsa... Çünkü askerlik hizmeti kutsal bir hizmet ama yalnız zor da bir hizmet yani herkes yapamaz. “İllaki bunu yapacaksın kardeşim, bu yirmi ayı tamamlayacaksın, o işi tamamlayacaksın, ne olursan ol, istersen psikopat ol.” Bu mantık da çok doğru değil. Gerçi siz sistemle buluştunuz, arz ettiniz bunu ama yani bunun sistemler daha etkin hâle getirilmesi lazım. Yani birliklerde bu görülebilmesi lazım. Üst komutanlıkların bunu belki daha da yaygınlaştırması lazım. Çünkü bir yüzbaşı, bir teğmen, o da daha genç bir insan “Hayır kardeşim, ben yapıyorsam sen de yapacaksın bu askerliği.” gibi dayatmalarla insanların intihar süreçleri yavaş yavaş kolaylaştırılıyor gibime geliyor. Bu süreçlerin bence daha da iyi takip edilmesi gerekir.

Şimdi, söz vereceğim milletvekillerimize.

Sayın İhsan Şener, buyurun.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; biraz geç geldim ama en azından Müsteşarımızın sunumunu dinledim.

Şimdi, hafta sonu Ordu’daydım, bir dosya getirdiler önüme. Bu dosya, Kırklareli’nde bir fırında yanmış 2 askerın -ekmek fırını içinde yanmış 2 askerın- ailelerinden bir tanesi Ordulu. Orada iddia edilen şey şu: Isınmak üzere girmişler askerler ve orada yanmışlar. Mahkeme süreçleri devam etmiş, böyle olduğu tespit ediliyor ama iki askerın aynı anda ısınmak üzere girip yanmaları tabii çok manidar bir şey, kül olmuşlar. Isınmaya ihtiyaç duyuyorlarsa fırında askerler, bu başka problemdir. Yani, eğer bir asker ısınmak için ekmek fırınına kullanacak kadar üşümüşse burada bir eksiklik var demektir, ısınma sorununda bir eksiklik var. Yani bu asker donmamak için fırında yanmayı göze alacak derecede üşümüş. Dolayısıyla, burada bir eksiklik var, askerî disiplin bakımından bir eksiklik var demektir. İkincisi, öldükten sonra ailelere -onların ifadesi tabii, bunu tashih etme imkânım yok, tek taraflı dinledim- çok gayriciddi bir muamele yapılıyor. Neticede bir çocuk babasıyız hepimiz ve çocuğun ölümünden ve böyle acı bir ölümden çok ciddi bir etkilenme sözü konusu olabilir. Bu, tesadüfen dinlediğim bir şeydir. Dosya bende, görüşeceğim yani askerî yetkililerle, Genelkurmayla ya da Millî Savunma Bakanlığıyla. Şimdi, ben sizin sunumunuzu dinledim, sunumda üstler dingin, akıllı, psikolojileri tam, herhangi bir eksiklikleri olmayan mükemmel yaratıklar...

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI TUĞGENERAL AKİF VURUCU - Öyle değil.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Sizin demenize gerek yok, yani o hiyerarşiyi izlediğimde bu ortaya çıkıyor ama bu erler psikolojileri her an bozuk, gözlenmesi gereken sıkıntılı adamlar. Yani örneğin, bir ordunun, bir bölüğün komutasını idare eden adamın psikolojisi bozulamaz mı? Yani bir astsubayın, bir yüzbaşının, bir binbaşının psikolojisi bozulamaz mı? Nitekim, işte pimi çekilmiş bombayı veren adam da bir komutan. Yani dolayısıyla burada şöyle bakmamak lazım: Askerlik gerçekten kutsal bir görevdir, hiç şüphesiz. Burada tereddüdümüz yok ama bu kutsal görevi yaparken -her birimiz yaptık- “Bir bitse de gitsek, burası kurtulacak bir yerdir. Askerlik bitti ya artık hayatımda herhangi bir zorluk kalmamıştır.” cümlesi kuracağına, “Bu vatan için ihtiyaç duyulduğunda seve seve ben birliğime yeniden teslim olurum.” demesi gerekir bir erin. Bu oran kaçtır? İkincisini söyleyen kaç adam vardır? Birincisini herkes söylüyor ama ikincisini söyleyen kaç adam vardır? Bunların hepsi üzerinde düşünmemiz gereken şeylerdir.

Üçüncüsü, askerî disiplin suçları hariç olmak üzere, bir adama tokat atmanın, bir adama hakaret etmenin, bir adamı aşağılamanın, bir adamın hayatını tehlikeye atmanın Türk Ceza Kanunu’nda karşılıkları var. Neden askerî mahkeme bunları görüyor da iki tane mahkeme oluşsun? Eğer bir komutan askerine vuruyorsa ya da asker komutanına vuruyorsa, hakaret ediyorsa karşılıklı olarak, bunun görüleceği yer mahkemedir, Türk mahkemeleri var zaten. Şimdi, şöyle düşünelim: Aynı rütbeye sahip iki tane komutan, bir tanesi askerine dayak atmış, diğer komutan da onu mahkeme edecek. Şimdi, üç gün sonra terhis olacak er yanında mı karar alır, yoksa arkadaşının sicil bozulması pahasına ona ceza verilmesinden yana mı tavır alır?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI TUĞGENERAL AKİF VURUCU - Siz komutan olsaydınız?

İHSAN ŞENER (Ordu) – Ha, yani bu çok tartışılabilir bir şeydir. Onun için, sorgusuz hiyerarşilerde adil yargılama süreçlerinin oluşması zordur, imkânsız değildir ama biz bu zorluğu tercih edeceğimize kolayı tercih edelim. Disiplin şeylerini katmıyorum, bakın, askerî disiplin ayırdır ama eğer bir kusur ya da suç işlenmişse bunun normal mahkemelerde yargılanmasında ne

sakınca var? Yani iki yıl sonra, on altı ay sonra, beş ay sonra bu çocuk eğer normal mahkemede yargılanacaksa orada da normal mahkemede yargılsın. Niye hayatında bir kesit, ayrıca başka mahkemede yargılama zaruretini ortaya koysun? İnsan hakları bakımından düşünüyorum ben. Suç varsa her yerde suçtur. Karşılığı da bu sınırlar içinde, bu siyasi sınırlar içinde Türkiye Cumhuriyeti devleti hükümraniği altındaysa o suça ceza her yerde aynı olur. Dolayısıyla, orada bir sakınca oluşabilir. Yani, ben korgeneralim, korgeneral bir arkadaşım bir askerın sakat kalmasına sebep olmuş, "eğitim zayıfı" der geçerim. Literatür böyledir de onun için söylüyorum. Diyebilir, diyebilme ihtimali yüksektir. Yüzde 1, yüzde 5, yüzde 10, yüzde 20. böyle bir hak ihlaline sebep olacak süreçleri yaşamamamız gerektiğini düşünüyorum şahsen yani bu suç her yerde suçtur, hangi boyutta olursa olsun suçtur.

Bir de çocukların, yani 20 yaşında, 22 yaşında çocukların kendilerine yapılacak hakareti, eziyeti bir üst komutana taşıma cesaretini bulacak karine neresidir? Mesela, diyelim ki bir astsubay bir tane eri öldürüşye dövdü ve dedi ki oradaki erlere de: "Bir tane buradan söz çıkarsa hepinizin akıbeti bu olur." Çocuk askerlik görevini bitirmek istiyor. Bir üstüne şikâyet ettiğinde başına geleceğın ne olduğunu bilmiyor. Onu nasıl koruyacaksınız? Bunun bir koruma mekanizmasının oluşturulması lazım. Biraz önce siz de bunun eksikliğini vurguladınız da onun için söylüyorum. Bu hak arama süreçlerinin mevzuat garantisi altına alınması gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum sunumunuz için.

BAŞKAN – Evet, biz teşekkür ediyoruz.

Arkadaşlar, değerlendirmelerinizi Komisyona doğru, soru varsa muhataplarımıza iletelim.

Tabii, burada zaten şöyle de bir yanılığ çıkmasın yani sadece "Biz erlerin haklarını savunuyoruz veya sadece erler Komisyonumuza müracaat ediyor." böyle bir şey yok. Subaylardan da bize müracaat edenler var yani zaten kavram da şu: "Üstün asta yaptığı kötü muamele veya müessir fiil." Bu üst bir orgeneral olabilir, bir albay bir astsubaya yapmış olabilir veya bir teğmen yapmış olabilir. Dolayısıyla, burada bir kategorize etmiyoruz yani bu ilişkiler subaylar arasında da, erler arasında da geçerlidir. Yani, benim görev yaptığım zamanda, tabur komutanını bir astsubayı dövmekten dolayı mahkememizde dava vardı ve o davaya baktık. Dolayısıyla bunlar, bir tabur komutanı astsubaya da, bir subay bir subaya da bu şekilde muamelede bulunabiliyor maalesef. Biz tabii, bütün bunları ortadan kaldıracak bir durumun olmasını istiyoruz.

Sayın Ertuğrul Kürkcü...

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Ben, Silahlı Kuvvetleri temsilen buraya gelen sorumlulara birkaç soru soracağım. Ondan önce, yalnız, bu Tolga İslam ve arkadaşlarının yaptıkları bu çalışmanın bizim için çok önemli olduğunu, bu meseleyi kamusal alana taşıma, Türkiye Büyük Millet Meclisini harekete geçirme, Parlamentonun Silahlı Kuvvetleri insan hakları ihlalleri bakımından denetleme sorumluluğunu hatırlatma yönünden çok esaslı bir sonuç yarattığını söyleyebilirim. Bu, o kadar yapılması kolay bir şey değil. Her şeyden önce toplumda bu konudaki yaygın cesaretsizliği aşma konusunda gösterdikleri büyük öz güveni ben burada kutlamak istiyorum ve çok önemli bir sonuçla da karşı karşıyayız. Çünkü, şimdi ilk defa Silahlı Kuvvetlerdeki hak ihlalleri konusunda elimizde ölçülebilir, sayılabilir, karşılaştırılabilir bazı veriler var ve bugün Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşayan nüfusun yarısı doğrudan doğruya bu mekanizmanın içinden geçiyor yani bütün erkekler, dolayısıyla hepimiz kendi deneyimlerimizi hatırladığımız zaman, bu unutmak istediğimiz deneyimlerin aslında ne kadar büyük bir yara ve travma olarak kendi içimizde bizimle birlikte yaşadığını da aklımızda tutabiliriz. Ben, sadece görevlerini yaptıkları sırada değil, görevlerinden sonra da bu gençlerin travma sonrası stres bozukluklarını bütün ömürleri boyunca taşıyıp, kendi yakınlarına, aile çevrelerine, toplumsal ortamlarına da taşıdıklarını, yaygın militarist kültür dolayısıyla da bütün bunların her zaman saklanıp hiçbir zaman konuşulmadığı ama toplumda gördüğümüz bir sürü anomalinin kaynağında da bu yaygın hak ihlallerinin, zaten doğası gereği hak ihlaliyle başlayan bir sürecin çarpan etkisiyle bütün toplumda yaygın hak ihlallerini tetiklediğini göz önüne alırsak, bu çalışmanın önemi kendiliğinden ortaya çıkar.

Şimdi, benim sorularım var, birkaç şey daha söyleyip bitirmek istiyorum. Birincisi, Askeri Ceza Kanunu'nun kimi ihlalleri önlemek bakımından müeyyideler getirdiğini söylediniz. Doğru, hepimiz bunu biliyoruz fakat bu şikâyet cezalandırma oranı hakkında bir fikrimiz yok yani ne kadar şikâyet oluyor, bunların ne kadarı cezalandırmayla sonuçlanıyor, bunu bilmiyoruz. O nedenle, bu Yasanın ya da bu hükümlerin mevcudiyetinin hakikaten bir önleyici ya da şikâyeti giderici bir özelliği var mı?

İkincisi, bu asker intiharıyla ilgili olarak bir açıklamada bulundunuz. Burada açıklamanızda daha çok şöyle bir açıklama yordamı seçtiğinizi ben görüyorum: "Toplumda neyse askerde de o; gençler intihar ediyor, askerde de gençler intihar ediyor." Fakat ben, hızlıca sizin verdiğiniz bilgiye istinaden bir kıyaslama yaptım. Barış ve Demokrasi Partisi Kars Milletvekili Mülkiye Birtane ağustos ayında bir soru önergesi vermiş Millî Savunma Bakanı İsmet Yılmaz'a, o da cevaben 2010'dan Temmuz 2012'ye kadar kışlada 252 ölüm gerçekleştiğini, bu ölümlerden 175'inin intihar olduğunu söylemiş. Ben, 2011 intihar istatistiklerine baktım Türkiye'de 2011'de

2.677 intihar gerçekleşmiş. Bunları birbirine oranladığım zaman yani Silahlı Kuvvetler nüfusuna Silahlı Kuvvetlerdeki intiharları, Türkiye nüfusuna Türkiye'deki intiharlara oranladığım zaman Silahlı Kuvvetlerdeki intiharlarla diğerleri arasında 100 kat fark olduğunu gördüm nüfusa göre. Silahlı Kuvvetlerdeki erat sayısının ben 600 bin olduğunu kabul ediyorum, daha yüksekse sayı, bu miktar düşer. On binde 3 Silahlı Kuvvetlerde, toplumda ise on binde 3. Demek ki nüfustakinden 10 kat, demin yanlış söylemiş oluyorum, 100 kat değil. Genel nüfusa oranla Silahlı Kuvvetlerdeki intihar oranı 10 kat fazla. Şimdi bunu düşünmeniz lazım, düşünmemiz lazım ve savuşturamayız bunu, "Gençler her yerde intihar ediyor, orduda da intihar ediyor." diyemeyiz. Bütün gençler, erkek gençler buradan geçtiklerine göre bu 10 kat fazlayı bence bu toplum kabul edemez, ben etmiyorum. Bunu savuşturulabilir, geçiştirilebilir bir şey olarak görmüyorum. Ben, bunun Silahlı Kuvvetlerde gençlere muamelesinin ruhuyla, tabiatıyla doğrudan doğruya ilgili olduğunu görüyorum çünkü gençler niçin intihara daha meyilliler? Çünkü onurlarına daha düşkünler. Onursuzca muameleyi hayatlarını sonlandırarak karşılamaya daha yatkınlar, daha yaşlılara, daha –ne diyelim- süngüsü düşmüşlere nazaran. O nedenle ben bu gençlerin böylesine hoyratça muameleyle intihara sürüklenmelerine ne silahlı kuvvetlerin ne bizim razı olamayacağımızı söylemek istiyorum. Bu, giderek artan biçimde kamuoyu ilgisi alanına girdi. Belki, eskiden de bu kadardı, daha belki çoktu bunları bilmiyoruz. Belki, şimdi daha yaygındır çünkü insanlar şimdi daha çok kendilerini ifade etmeye düşkünler, daha az boyun eğmeye eğilimliler o yüzden de bu sonuçlar böyle ortaya çıkabilir. Mülahazalar bir yana, ben, bu intihar meselesinin son derece sert, kabul edilemez, asla geçiştirilemez bir mesele olarak gündemimizde olduğunu söylemek isterim. Diğerleri daha az mı önemli? Belki de evet çünkü bazıları giderilebilir ama ölüm giderilemez bir şey olduğu için ben bunu başa yerleştirmek isterim, diğerleri de son derece önemli. Ben kendi payıma, bunun bir açıklaması olması gerektiğini düşünüyorum, hani bu yorumumla birlikte bu soruyu sormuş olayım.

Üçüncüsü, burada raporda görmedim mi yoksa, emin değilim, dikkatle de bakmaya çalıştım. Cinsel yönelimleri dolayısıyla kötü muameleye uğranan, dışlanan ve horlanan gençlerin durumuyla ilgili hem asker hakları için mücadele edenler hem silahlı kuvvetlerdeki ne yapıyorlar? Çünkü silahlı kuvvetler, artık bir ölçüde, erler açısından değil ama subaylar açısından kadınların da, farklı cinsiyetlerin de katıldıkları bir kamu faaliyeti olduğuna göre burada cinsel yönelim tartışması kaçınılmaz olarak silahlı kuvvetlerin gündemindedir ve burada en aşağıda olan ve aslında adlarından söz edilmeksizin haklarında işlem yapılan yaygın bir zümredir. Ben, bunu açık açık konuşmaktan Türkiye'nin kaçınmaması gerektiğini, Türkiye'de erkekler arasında ne kadar yaygınlaştıysa eş cinselliğin o ölçüde erat dolayısıyla silahlı kuvvetlere yansımalarının kaçınılmaz olduğunu, eş cinsellerle ilgili ya da başka cinsel yönelimlere sahip erkek gençlerle ilgili bu hak koruyucu mekanizmaların silahlı kuvvetlere de aynen aktarılması gerektiğini söylemek istiyorum, bununla ilgili bilgi nedir? Her iki tarafa bunu sormuş olayım.

Nihayet sonuçta, ben şunu da düşünüyorum: Gerek erat gerekse muvazzaf subay ve astsubaylar için silahlı kuvvetlerde bir sendika hakkının gerçekleştirilmesinin son derece önemli olduğu kanısındayım. Bu insanların haklarını sadece bireysel olarak değil, her koyun kendi bacağından asılır esasına göre değil kolektif olarak da savunabilecekleri, bunları kurumlarla, yetkililerle, komutanlıklarla, bakanlıklarla müzakere edebilecekleri, sadece kendilerine yapılan muamele açısından değil aynı zamanda bu muamelesinin bir çeşidi olarak iktisaden kendilerine yapılan haysiyet kırıcı sayılması gereken muamelelerle ilgili de bir hak arama mekanizmasına sahip olmaları gerektiğini düşünüyorum.

Basitçe şudur: Ben, silahlı kuvvetlerde haklar ve imkânlar bakımından subaylarla astsubaylar arasında derin bir eşitsizlik olduğunu, hepimizin bildiğini, eratin ise zaten aslında cezaevlerinde zorunlu olarak çalıştırılan mahkûmlardan daha düşük bir ücrete tabi olduklarını biliyorum. Bir ücret alınıyor çünkü angarya yasaktır Türkiye'de. Şeklen bunun bir angarya olmadığını anlaşılması bakımından askerlere bir ücret verilir, bu ücretin kimsenin hiçbir şeyini karşılamadığı ortadadır. Zorunlu askerlik, bu askerlik görevini yapanların bir ücret karşılığı bu işi yapmayacakları anlamına gelmez. Zorunlu askerlik yapabilirsiniz ama bunun için de askerde olduğunuz süre boyunca iktisaden uğrayacağınız kayıpların karşılanması bakımından bir ücreti gerektirir. Ücret ilişkisinin olduğu her yerde sendika hakkı zorunlu ve kaçınılmazdır. Tabii ki vicdani ret hakkının bütün bu tartışmaları minimize edeceği, en aza indireceği de açıktır çünkü vicdani ret hakkı tanındığı takdirde kamu hizmetini mutlaka asker olarak yapmaları gerekmeyeceğinden insanların doğrudan doğruya bir disiplin mekanizması ve bunun ortaya çıkartabileceği ihlallerden de bir ölçüde kaçınmaları mümkün olabilecektir.

Bu konuları önemsiyorum. Soru olarak çoğu askerî yetkililerimize sormuş oldum, bir de bu cinsel yönelimle ilgili olarak Asker Hakları İnişiyatifi'nin pozisyonu nedir? Onu da öğrenmek isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz.

Sayın Mehmet Metiner...

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle, Tolga İslam'a ve Zeynep Özdemir Eren Hanımefendi'ye teşekkür ediyorum çok önemli bir konuyu bizim dikkatimize sundukları için.

Burada bir gözlemimi izin verirseniz paylaşmak istiyorum yani tıpkı bizim gibi, benim gibi Müsteşar Yardımcımız da üzerindeki üniformaya rağmen bu raporu çok önemseydiğini belirtti. Bence, gözden kaçırmamız gereken ve takdir etmemiz gereken bir yeni anlayışın ifadesi bu. Ben kendilerini kutluyorum. İnsan hakları konusunda TSK'nın da en az bizim kadar hassas olduğunu belirtmesi bence çok önemliydi, sizi takdir etmem gerekiyor bu konuda. "Taraf değiliz." vurgunuz çok önemliydi yani TSK'yı suçlayan ifadeler olsa bile bunu bir kurumu sahiplenme hassasiyetiyle hemen gardınızı almamanızı da kutluyorum. Bir TSK mensubu olarak böyle bir duruş sergilemeniz Türkiye'deki demokratikleşme süreci açısından çok anlamlı, çok takdire şayan. Ve varsa bir yanlışlık hep birlikte bunu araştıralım, bunu soruşturalım ve nihayete erdirelim çünkü asolan insandır, insan haklarıdır; insan hakları da yükselen bir değerdir. O zaman bu Komisyonun ve bu Komisyonda konuşan her birimizin bu çözümün diline uygun bir pozisyon sergilemesi gerekiyor. Birbirimizi suçlayacak çok şey bulabiliriz hiç kuşkusuz yani dünya örneklerinde var bu, Türkiye örneklerinde var. Her birimiz askerlik yaptık, her birimizin askerlik yaptığı döneme ilişkin çok kötü anıları var ama burada aynı zamanda da sistemik bir sorun var yani tekil örneklerden de yol yürüyüp ceffekalem suçlayıcı olabilirsiniz ama "Bu tekil örnekleri nasıl minimize edebiliriz?" biçiminde çözüm diline, uzlaşma diline uygun önerilerde de bulunabiliriz. Ben şahsen, bu rapordaki önerilerin bu bağlamda olduğuna inanıyorum, kendilerine çok teşekkür ediyorum. Bu çalışmayı bir sivil toplum örgütü gibi yapıyor olmaları başlı başına takdire şayan yani işte üniversitede doçent, diğer hanımefendi, kendi mesleğiyle ilgili çalışmalarda yoğunlaşacak yerde bir de bu konularda yoğunlaşıyorlar.

Şimdi, burada üzerinde konuştuğumuz kurum, herhangi bir ticari kurum değil, bir fabrikadan bahsetmiyoruz, bir ticari müesseseden bahsetmiyoruz yani disiplini olmazsa olmaz bir şart olarak gören bir kurumdan bahsediyoruz yani bir şeyi eleştirirken doğru yerden bakmamız gerekiyor. Ha, bu disiplin uygulanırken yanlışlıklar yapılmıyor mu? Hiç kuşkusuz yapılıyor, zaten siz de bunu teslim ettiniz yani yapılmaması mümkün mü? İnsanın insanı idare ettiği her yerde hele ordu ve polis gibi çok da ast-üst ilişkilerinin çok kaskatı olduğu yerlerde tabii ki kişilerin psikolojik nedenlerinden, yetkilerini kötüye kullanımından doğan hak ihlalleri olabilir. Önemli olan, bu konuda önleyici tedbirleri alıyor olmamızdır yani yasaları buna göre yeniden dizayn etmemizdir, güncellememizdir ki bu konudaki çalışmaları Bakanlar Kurulumuza sunduğunuzu belirtiyorsunuz, medyaya da yansıdı. Bu süreç başladığına göre "Bunu nasıl ilerletebiliriz, yeni önerilerle zenginleştirebiliriz, güncelleyebiliriz?" diye konuşmamızda yarar var. Bir de yani askerî komuta kademesindeki insanlarımızın insan hakları konusundaki duyarlılık bilincini yükseltmemiz gerekiyor. Ben söylediklerinizde samimi olduğunuzu inandığım için komuta kademesinde de bu bilincin giderek yaygınlaştığını görüyor olmaktan dolayı mutluluk duyuyorum. İnşallah bu tablo devam eder.

Şimdi, burada Sayın Başkanımızın yani "sistemik sorun" derken kastettiğimiz şey şu: Şimdi, Türkiye ordusu, kendini Prusya modeline göre -bilebildiğim kadarıyla- konumlandırmış bir ordu. Zorunlu askerlik de devrimlerin ürünü olan bir model yani Fransız Devrimi'yle birlikte ortaya çıkan bir model yani her yurttaş askerdir. Biz bunu "Asker millet" diye tercüme etmişiz. Askerliği kutsallaştırmışız "peygamber ocağı" falan diye. Bunun çok doğru bir yaklaşım olduğuna inananlardan değilim. Kuşkusuz önemli bir kurumdur, mutlaka korumamız, kollamamız gereken bir kurumdur çünkü savunma amaçlı bir kurumdur yani ordu olmazsa ülkeyi savunmak mümkün değil ama burada acaba hak ve görev tanımını nasıl yerli yerine oturtabiliriz? Yani Avrupa ülkelerinde olduğu gibi. Bu da benim bildiğim kadarıyla doğrudan sizi değil belki de siyaseti ilgilendiren bir konu. Yani bir sistem değişikliğine, bir model değişikliğine ihtiyaç var mı? Bana göre var yani giderek zorunlu askerlikten gönüllü askerliğe doğru, paralı askerliğe doğru, profesyonel orduya doğru bir geçişin süreç içerisinde yapılması gerektiğine inananlardanım ama bu hemen ve şimdi olabilecek bir şey değilse o zaman kurum içerisindeki insan hakları duyarlılığını geliştirmemiz ve bu konuda da ast-üst ilişkilerinden kaynaklanan sorunları ortadan kaldırmamız gerekiyor.

Burada bu, Sayın Başkanımızın değiştiği konu bence tarafınızdan sanıyorum önemle not edildi yani adamın erken uyarı sistemleri çalışmaya başlamış ama "İlla da bitireceksin." diye bir yaklaşım. Şimdi, burada doğabilecek sonuçları önceden görüyor olmak lazım eğer bunun yasal altlığı yoksa bunu oluşturmak lazım yani bu şekilde rahatsızlığını dışa vuran eratlarımız -belki subaylarımız da olabilir- bunlar pekâlâ askerlikten terhis edilebilir bunun başka psikolojik rehabilite mekanizmaları oluşturulabilir yani "İlla da askere geldin, bitireceksin." diye bir dayatma içine girmemek gerektiğini Sayın Başkanımız ihtar ettiler, kendi adıma bunu çok önemsiyorum. Şu anki ordu sistematığımız içerisinde bunun yasal altlığı, mevzuattaki karşılığı var mıdır, yok mudur bilmiyorum. Varsa bunun

işletilmesinde yani fonksiyonel bir biçimde işletilmesinde yarar var yoksa da bunun yasal altlığının mevzuat düzeyinde mi, yasa düzeyinde mi altlığının oluşturulması gerekiyor.

Şimdi, İhsan Şener arkadaşımızın sorusu çok önemli yani hamasetle her birimiz "Bin kere de askere gidebiliriz." diyebiliriz ama özellikle de terör olaylarının sıklığı dönemde kendisine mikrofon uzatılanlar "Bin kere daha giderim, oğlum gitti ben de giderim." ama acaba normal şartlarda "Bir kez daha askere gider misiniz?" sorusuna eğer "Hayır, asla." diyen vatandaşlarımızın sayısı çok astronomik düzeyde yüksekse burada her birimizin oturup düşünmesi gerekiyor, en başta da komuta kademesindeki subaylarımızın, generallerimizin oturup düşünmesi lazım. Askerlik kurumu evet, disiplin gerektiren zor bir kurumdur yani orası lay lay lom yapılacak bir yer değildir, bir ticari müessese değildir, işçi-işveren ilişkisine benzer sendikal çalışmaların yürütülebileceği yerlerde değildir bana göre. Çok uçuk bir öneri bu ama...

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Uçalım, bırak da.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Uçmakta bir mahzur yok, herkesin uçma özgürlüğü de var, ayaklarını yere basarak yürüme özgürlüğü de var. Siz uçun, biz de ayaklarımız yerde yürüelim.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Bravo!

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Bu, askercil bir yaklaşım değildir, gönül hoş olsun diye de konuşmuyoruz burada Sayın Kürkcü. Sizin öneri özgürlüğünüz varsa bizim de öneri özgürlüğümüz var.

Şimdi, burada bence çok uç, uçuk öneriler çerçevesinde ordu kurumunu da laçkalaştırmadan, herhangi bir sivil toplum örgütüymüş gibi bir mülahazaya tabi tutmadan disiplini hukuk kuralları içerisinde işlevsel hâle getiren, demokrasiye ve insan haklarına son derece duyarlı bir kurum hâline getirmemiz gerekiyor. Bu çerçevede, ben bu sürece doğru gidildiği kanaatindeyim, bunu gözlemliyorum. Ne Türkiye eski Türkiye'dir, ne de TSK eski TSK'dir. Kimse geçmişe özlem duymamalıdır çünkü geçmişe özlem duymak, eski Türkiye'ye özlem duymak, eski TSK'nın fonksiyonlarını, yetkilerini yeniden kullanabiliriz biçiminde düşünmek doğru değildir. Herkes sistem içindeki yerini bilirse, kendisini sistem içerisine doğru bir biçimde konumlandırırsa bence sorun ortadan kalkar.

İntihar meselesini ben de çok çok önemsiyorum, bunun spesifik olarak da incelenmesi gerekiyor. Sayın Kürkcü'nün vermiş olduğu rakamlar ürkütücü. Eğer sivil hayattaki ölümlerden, intiharlardan çok daha fazla sayıda orduda intiharlar varsa bunun münhasıran sadece askerlerimiz tarafından değil, bilim adamlarımız tarafından da yetkili organlar oluşturularak da bence incelenmesi gerekiyor, bunu da size iletmış olalım. İntihar meselesini spesifik olarak lütfen inceleyelim ama kendi içinizden bir bilim kurulu oluşturursunuz? Ama bunu mutlaka bir şekilde önlememiz gerekiyor, bunun nedenlerini saptamamız gerekiyor. Ben rakamları bilmiyorum ama Sayın Kürkcü verdiği göre mutlaka doğrudur. Sivil hayattaki intiharlardan çok daha fazla sayıda intihar olayı varsa bu ordu içerisindeki kötü muamelenin, işkencenin, hakaretin, aşağılamanın hâlâ sistematik bir biçimde sürdüğü anlamına gelir. Bunu hepimiz hayatımızda yaşadık. Ben o gözlemine katılıyorum, genç insanlar daha onurludurlar hele o yaşlarda onurlarının çığnendiğini gördüğü andan itibaren ne tür tepkiler vereceğini de hepimiz biliyoruz. Bu konudaki duyarlılığınızdan dolayı bir kez daha teşekkür ediyorum, bu öneriler çerçevesinde yeni bir duyarlılık hattı inşa ederseniz çok anlamlı olabilir ve bence Tolga Bey'le de, Zeynep Hanım'la da çok sıkı ilişki hâlinde olmanızda yarar var, size de çok rahatlıkla ulaşabilmelidirler sadece insan hakları şeyine değil. Bu konuda eğer aranızda bir ilişki biçimi geliştirebilerseniz sanıyorum bu arkadaşlarımızın iyi niyetleri karşılığını bulur ve ordu kurumumuza yönelik eleştiriler de, suçlamalar da giderek minimal düzeye iner diye düşünüyorum.

Çok teşekkürler arkadaşlar, raporunuz da güzel.

BAŞKAN - Biz teşekkür ediyoruz.

Sayın Metiner, katkı olsun diye söylüyorum, elimizde son iki buçuk yıllık intihar rakamları var ve son on yıllık intihar rakamları var. Son iki buçuk yılda yani 2010, 2011 ve 2012'nin ilk altı ayında toplam 175 erbaş, er intihar etmiş. Son on yılda ise toplam 934 erbaş ve er intihar etmiş. Şimdi, bir başka rakam: Son iki buçuk yılda yani 2010, 2011 ve 2012'nin ilk altı ayında iç güvenlik olaylarında 233 Türk Silahlı Kuvvetleri personeli şehit olmuş; bunların içerisinde muhtemelen subaylarımız da vardır. İlginç rakam, diğeri de geliyor, son on yılda 818 Türk Silahlı Kuvvetleri personeli şehit olmuş iç güvenlik olaylarında yani son on yılda intihar olayları şehit sayısını geçmiş durumda. Nasıl şehitler geldiğinde yüreğimiz yanıyor böyle bir intihar olayı aldığımızda da aynı şekilde içimizi acıması gerektiğine inanıyoruz. Dolayısıyla, bu rakamlar hakikaten kabul edilemez rakamlar, bunların üzerine hep birlikte gitmemiz lazım gerektiği kanaatindeyim.

Sayın Oya Eronat...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, bir bayanın askerlik konusunda konuşması biraz tuhaf gibi kaçacak, askerlik yapmadık tabii. Askerliği 28 gün askerlik yapan kardeşimden bir de yıllar önce Mehmet Ali Birand'ın "Emret Komutanım" adlı bir kitabını okumuştum, oradan öğrendiğim kadarıyla...

Şimdi, Sayın Müsteşarım, şöyle dediniz: "117'nci maddeye göre astını kasten itip kakan amir veya üst iki seneye kadar hapisle cezalandırılır." Bir de 55'inci madde, tabii, birkaç madde daha saydınız. Şimdi, elinizde mesela 2011, 2012'de bu tip bir cezaya çarptırılmış üstle ilgili bir bilgi var mı?

Şimdi, bir de şöyle bir şey söylediniz, dediniz ki: İntiharlar ülke genelinde şu yaşlarda... Yirmi beşe kadar galiba, yirmi beş ve altında olduğu için askerde de böyle olması normaldir. Şimdi belki çok tuhaf gelecek hepimize ama benim çocukluğumda insanlar, erkekler on sekiz yaşında evlendiğinde çok normal karşılanıyordu çünkü olgun bir yaş gibi görülüyordu. Ama şimdi, bir baktığımız zaman on yedi, on sekiz yaşındaki gençleri hepimiz çocuk gibi görüyoruz yani onlara böyle herkes evladına çocuk muamelesi yapıyor. Acaba bu askerlik yaşında biraz yükseltmeye gidilemez mi? Bir bayan gözüyle söylüyorum ama bu benim aklıma gelen bir şey yani çünkü on sekiz yaşında liseyi bitirmiş artık herkes... Yani belki abesle işiğal de olabilir ama hani bir geçmişe bakın, bir de bugüne bakın on sekiz yaşındaki insanları, yirmi yaşındaki insanları artık hepimiz çocuk görüyoruz yani eski olgunluklar yok. Onu demek istiyorum. Toplum değişti, hayat değişti, bakış açısı değişti yine şunu söyleyeceğim mesela "Emret Komutanım" adlı bir kitapta okumuştum - bahsettim- o kitapta böyle kaba şiddeti pek anlatmamıştı Mehmet Ali Birand ama hiyerarşiyi çok iyi anlatmıştı fakat şöyle tuhaf şeyler de dikkatimi çekmişti: Mesela bir kampta astsubayların çocuklarıyla subayların çocukları aynı sahil denize giremiyorlar mesela orada bile bir bölünme var. Zannedersem geçen yıllarda orduevlerinde bu oturma düzeninin değiştiğini okudum, duydum. Ama kamplarda bu durum değişti mi? En azından ben lisedeyken sıramda bir astsubay kızı oturuyordu, önümde ya da arkamda subay kızları vardı, hareketlerin onlara karşı daha farklı olduğunu, bir çekingenlik olduğunu bizler fark ediyorduk yani böyle bir aileler arasında gene o kitaptan da okumuştum mesela bir ev gezmesinde komutanın eşi en üstte böyle hiyerarşi aile içinde de devam ediyordu. O kitaptan okuduklarımı söylüyorum, bunların aile kurumlarına yansması ne derece doğru veya bu böyle mi anlatılıyor aile hayatında da? Bunu da bilemiyorum. Benim önerim şöyle: Mesela son insan hakları raporunda cezaevlerindeki sıkıntılar anlatılmış bizim raporlarımızda fakat artık kaba şiddetin olmadığı bizim raporlarımıza yansdı. Şimdi, bunun da emniyetteki eğitimle aşıldığını zannediyorum. Bizler de bu disiplinin tabii ki olması gerektiğini biliyoruz. O kadar insanı bir arada tutmak veya eğitmenin kolay olmadığına inanıyorum ama kaba kuvvet olmadan üstleri eğiterek, insanları eğiterek kaba kuvvetsiz, şiddete başvurmadan da askerlik yapılamaz mı?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Tanal...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli konuklar, değerli basın mensupları, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, tabii, askerlikle ilgili mevzuatımız Anayasa 72' de hüküm buluyor. Yalnız burada tabii herhâlde sayın askerî yetkililer bu hükmü savunacaklar veya ağır eleştirilere cevap verecekler. "Vatan hizmeti her vatandaşın hakkı ve ödevidir. Bu hizmet Türk Silahlı Kuvvetlerinde veya kamu kesiminde ne şekilde yerine getirileceği ve getirmiş sayılacağı kanunla düzenlenir." diyor. "Kaza geliyor." şeklinde bu intiharlarla ilgili bildiğim kadarıyla Askerî Kanun' da hüküm var, gayet rahat bu tedaviler neticesinde kişi gerçekten askerliği yapamayacak bir durumla karşı karşıyaysa gayet rahat, derhâl terhis ediliyor. Yani bunu askerî yetkili arkadaşlarımızın bence açıklamasında yarar var. Yani bu anlamda kanunda hüküm yok değil ama nedir? Rahmetli bir hocamız derdi: "İyi bir kanun, kötü bir uygulayıcı elinde kötü olur; kötü bir kanun, iyi bir uygulayıcı elinde iyi olur. Sorun insan unsurudur." Yani insan unsuruna burada dikkatleri çekmekte yarar var ama bir konuyu da çok üzerine... Hassas bir konu. Nedir? Bir: Halkı askerlikten soğutmamak için bu konuya bir hassasiyet göstermek lazım. İki: Askerî itibarsızlaştırmamak lazım, kurumu itibarsızlaştırmamak lazım. Yani zaten günümüzde açılan dava ve son yıllardaki moda soruşturmalar ile bu çalışmaların askerlik kurumunu itibarsızlaştırmada terörle mücadeleyle zaafa uğratmayacak şekilde ciddi ve hassas konu üzerinde çalışmanın bu şekilde yürütmesi inancını taşıyorum ve efendim beş aylık, kısa süreli bir zaman aşımı şikâyeti. Değerli arkadaşlar, şikâyete bağlı suçlarda Türk Ceza Kanunu'nda altı aylık bir şikâyet var. Hatta baskı ve suç devam ediyorsa bu, son bulunduğu dönemden itibaren zaman aşımı başlar yani burada kanunlar arasındaki ahenklik açısından yani sırf eleştirme adına bazı şeyleri de söylemek lazım yani o zaman gayet rahat, komple bu zaman aşımı süresini tüm suçlarda -şikâyete bağlı- çünkü bu şikâyete bağlı bir suç- bir sene veya iki sene veyahut da ne olur? Askerliğin bitiminden itibaren de, bir öneri anlamında gelinebilir.

Esasen, dile getirilmeyen, can alıcı olan sorun şu değerli arkadaşlar: Ben ailemin en büyüğüyüm, anne ve babama, kardeşlerime bakmakla yükümlüyüm, çalışan bir insanım ve sigortalıyım. Ben askere gittiğim zaman anne-babama bakmakla yükümlü kimse yok. Nedir buradaki sorun sosyal sigortalar açısından? Benim askere gitmemle sigorta kaydım bitiyor, benim anne-babam -on sekiz yaşından küçük kardeşlerim tamam 5510 sayılı Yasa kapsamında tedavi ve ilaç alabiliyor ancak- eğer yeşil kartlı da değilse, bunlar mağdur durumda. Şimdi, bu bir kamu hizmeti. Kamu hizmetinde de olması gereken nedir? Hatta bu konuyla ilgili Sayın Başkandan istirham ediyorum, kanun teklifi verdim yani destekleyin, bunu Genel Kurula getirin, askerlerin bu mağduriyeti bir an önce giderilebilsin. Nedir? Askerdeyken, bu kişi, efendim primini zorunlu sigorta hâline getirelim, primini devlet ödesin. Bu mağdur olan anne ve babasına bakmakla yükümlü olan insanlar hiç olmazsa sağlık hizmetinden yararlanabilsin. Bu kamu hizmetinin mütemmim cüzüdür, olmazsa olmazdır, vazgeçilmez olan bir unsurdur. Bunun öncelikle dikkate alınmasını istirham ediyorum, hakikaten büyük bir mağduriyet var bu açıdan. Bu mağduriyetin giderilmesini istirham ediyorum yani burada Başkanın da kendi grubuyla en azından konuşup bunu bir an önce Genel Kurula getirip... Sırf muhalefet partisi verdiği için reddediliyor. Mesela dün Sayın Metiner'le konuştuk organ bağışıyla ilgili. 20 bin insan organ bağışı bekliyor. Sırf ana muhalefet partisinden doğru kanun teklifi getirildiği için reddedildi ama 20 bin insan organ bekliyor, reddedildi. Hakikaten bu, kabullenilebilir bir husus değil. Aynı şekilde, eğer siz getirecekseniz ise bu öneriyi ben... Sırf ana muhalefet Cumhuriyet Halk Partisi getirdiği için reddedilecekse ben geri çekeyim, siz getirin bu başarı sizin başarınız olsun.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Önceden konuşalım, hep birlikte getirelim. Emrivaki yapmayalım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Emrivaki değil ama yani doğruyu getirdiğimizde de bu reddediliyor.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Bazen iyi şey getirerek şaşırtıyorsunuz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bakın, bunu dün sizinle konuştuk Sayın Metiner.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Ama son anda ya. Beş dakika kalmış orada ne öyle...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben özür dilerim yani doğrunun beş dakikası, on dakikası olmaz arkadaşlar.

LEVENT GÖK (Ankara) – Ne olduğunu anlayamamışlar, şaşırmışlar.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Doğru tam iki... Bakın, saat dörtte de ben size dağıttım, oradaki saat yedi de geldi üç saat vardı Sayın Metiner. Bakanla da görüştük, hepsiyle yani netice itibarıyla sorun...

Bugün biz askerlik konusunu konuşuyoruz, bu askerlikte bulunan, ailesine bakmakla yükümlü olan tek kişi askerdeyse, tabii bu insanların zorunlu sigortalı yapılması, primlerinin de o kadar kaynaklar israf ediliyor, bu bir kamu hizmetidir Anayasa'nın 72'nci maddesi uyarınca. Kamu hizmeti, biliyorsunuz, en azından bunu bir külfet-nimet karşıtı, idare hukukunun temel bir ilkesi, bu külfetin karşılığında -bir külfet demiyoruz, bir hizmet ama- bu hizmetin de karşılığında SSK'lı olması ve o SSK bedelinin de devlet tarafından ödenerek en azından anne-babasının mağduriyetini bu şekilde gidermiş oluruz.

Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Tanal.

Sayın Levent Gök...

LEVENT GÖK (Ankara) – Ben de gelen konuklarımızı saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkanım, İhsan Bey bir soru attı ortaya "Tekrar askerlik yapar mısınız?" diye. Ben kendi açımdan bir cevap vermek istiyorum buna. Ben aynı şartlarda yapardım. Askerliğimi İzmir'de, deniz kenarında, Hava Eğitim Komutanlığında askerî savcı olarak yaptım. Bu nedenle, güzel şartlarda yaptığım için benim için bu sorunun cevabı müspettir. Askerî savcılıkta yaptığım için, özellikle askerî suçlara -tabii, doğal olarak- bakan bir mahkemede askerî savcılık yaptığımdan dolayı, pek çok askerî suçların takibinde iddianameler de hazırladım.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – O iddianameleri uygun bir zamanda görebilir miyiz?

LEVENT GÖK (Ankara) – Tabii, tabii, gayet tabii.

Özellikle asteğmenlerin asker hiyerarşisinde altta olanlara karşı bir sempatisinin olduğu muhakkaktır, ben de kişisel olarak asta müessir fiil suçlarında çok etkili bir şekilde çalıştığımızı orada söyleyebilirim, ama tabii, o benim kendi kişisel görüşlerim icabıyla.

Tabii, sorunu ben sadece askerlik sorunu olarak görmüyorum. Elbette askeriye Türkiye'mizin bir kurumu ve doğal olarak asker kişiler de Türkiye şartlarında yaşıyorlar. Yani Türkiye'deki insan hakları, demokrasi, özgürlükler ne kadar genişse ve gelişirse, doğal olarak da oraya yansacaktır, çünkü onlar da başka bir ülkenin insanları değil, içinde bulunduğumuz toplumun insanları. Doğal

olarak bu sorun birdir yani, hem bir yandan Türkiye'deki sivil dünyanın insan haklarının boyutunun gelişmesi, özgürlüklerinin genişlemesi, demokrasi standartlarının artması, doğal olarak bu gelişikçe bu da asker haklarına doğru yansiyacaktır diye düşünüyorum.

Fazla konuşmak istemiyorum, yani bu tartışma yararlı oldu, en azından arkadaşlarımızın mütevazı ölçekte başlattığı bir çalışma bugün Komisyonumuzca irdeleniyor, asker muhataplar da buradalar.

Bence, bu konuda bundan sonra yapılması gereken, askerimizin de, silahlı kuvvetlerimizin de asker haklarına yönelik, tüm askerlere yönelik eğitim çalışmalarını artırması. Bu konuda askerlerin de hakları bulunduğunu, her kademedeki askerlerin de hakları bulunduğunu ve bu hakların arandığı zaman da onların başına bir şey gelmeyeceği garantisi ve güvencesinin verilmesi kaydıyla elbette bu, yani asker haklarını öğretirsiniz ama, bu hakkı aramaya çalışanın da başına bir şey gelmeyeceği konusunda da bir güvencenin verilmesi gerekir, bence sorunun bam teli burada. Bunu araştırmamız lazım, olabirliği ölçüsünde.

Bence, bu çalışma silahlı kuvvetlerce her yerde duyurulmalı, askerlerin hakları olduğuna yönelik çeşitli bildirimlerle, konferanslarla askerler bilinçlendirilmeli ve silahlı kuvvetler de kendi bünyesinde asker haklarını araştıran, bu konudaki ihlalleri bir şekilde çözüme kavuşturacak ya da yargıya intikal ettirecek mekanizmaları da hatta bağımsız olmak kaydıyla, yani komutanlardan bağımsız olmak kaydıyla iç dünyasında kurabilirse, bir adım ilerleyebiliriz bu konularda.

Bu, elbette bugünden yarına olacak değildir, bunun için elbette kafaların değişmesi gerekir. Zor konulardır, hak denildiği zaman zordur, hak her zaman zor verilen bir kavramdır. İyi niyetle bir çalışmanın başlamasını temenni ediyorum. Belki ileriki günlerde bir komisyon kurulabilir bu konuda, bu konuda kamuoyunu biz de İnsan Hakları Komisyonu olarak bilinçlendirebiliriz, ama esas yapması gereken de asker bünyesinin içerisindeki bu mekanizmanın kurulmasıdır. Bu kurulduğu zaman, ben daha bir ileri aşamaya geçeceğini düşünüyorum.

Bir de sözlerimi şöyle bitirmek istiyorum: Geçtiğimiz günlerde Kayseri'de bir üsteğmenimiz intihar etti, Nazlı Üsteğmen biliyorsunuz, eşinden boşandıktan sonra birtakım baskılara maruz kaldığı iddiasıyla intihar etti. Bu konuda, acaba, tabii, mutlaka bir soruşturma yürüyor, ama bunun nedenleri. İşte, tam konumuzla ilgili bir konudur. Üstlerden gelen baskılar sonucu intihar ettiğine dair çok ciddi iddialar ortadadır. Tam da bu konuyu araştırmanın ve kamuoyunu aydınlatıcı, berrak ifadelerin kamuoyuna verilmesi, bence en uygundur.

Yani hem böyle gerçeklerle yüzleşmek hem de gerçeklerin üzerine gitmek, örtmeden gitmek ve bir güvenceye kavuşturmak asker haklarını belli bir noktaya getirebilir diye düşünüyorum.

Bu çalışmadan dolayı da başta arkadaşlarımız olmak üzere, toplantıyı tertip eden sizlere ve gelen konuklarımıza da teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, biz teşekkür ediyoruz Sayın Gök.

Sayın Nevzat Pakdil.

NEVZAT PAKDİL (Kahramanmaraş) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekili arkadaşlarım, saygıdeğer katılımcılar; öncelikle böyle bir konunun İnsan Hakları Komisyonunun gündeminde olması, tabii ki Türkiye'nin her türlü sorununun gündemde olması gibi doğal bir süreç olarak karşılanmalı diye düşünüyorum.

Şimdi, tabii, Türk Silahlı Kuvvetleri nihayetinde bu memleketin insanlarından müteşekkil olan bir kurum. Kurum içerisinde bir hiyerarşi var, subaylarımız var, astsubaylar var, erat var, işte, zaman zaman çeşitli şekillerde askerlik yapan vatandaşlarımız var. Zaman zaman bedelli askerlik çıkıyor, çok kısa dönem askerlikler çıkıyor, bir kısım insanlarımız bir bedel ödeyerek muaf oluyorlar, bir kısmı, işte, yirmi günlük bir eğitimden geçiyor, yurt dışındakiler farklı bir eğitim alıyor.

Burada şöyle bir konu var, yani siyaset kurumunun da mevzuatta yapacağı bir kısım değişiklikler var. Mesela biz asker olduğumuz zaman, 70'li yıllarda, askere giden kişi görevinden istifa ediyordu. Şimdi, bir taraftan zorunlu bir görev var, askerlik göreviniz var, bir taraftan vazifenizden istifa ediyorsunuz, sonra tekrar dönüyorsunuz, kurumunuza müracaat ediyorsunuz, bekliyorsunuz ki insanlar sizi göreve atсын. Yani o zamanki yapı buydu, ama sonrasında bu değişti. Şimdi, askerlik görevine giden insanlarımız kendi görevlerinden izinli sayılıyor, tekrar döndüğünde müracaat ediyor kurumlarına ve başlıyorlar.

Bunu şunun için söylüyorum: Bu bir kısım konular sadece Türk Silahlı Kuvvetlerimizin değil, siyaset kurumunun da, icabında Meclisin de yasama yoluyla yapacağı işlerdir. Mesela alınacak olan bir karar çok öncelardan de alınabilirdi, nihayetinde zorunlu bir görev var, gidiyorsunuz seve seve, ama bu arada işinizden oluyorsunuz, ama bunu mesela izinli sayarak bir çözüme kavuşturdu yönetim.

Şimdi, burada, mevzuatla ilgili olarak bir yasama faaliyeti veyahut Millî Savunma Bakanlığımızın, Genelkurmayın çıkaracağı yönetmeliklerle falan, bu işi yapan insanların görevlerini daha bilinçli olarak yapmaları ortaya çıkabilir, daha hafifleyebilir bir kısım konular, ama şu var: Öncelikli olarak eğitim meselesi son derece mühim ve tabii, burada askerlik yapan arkadaşlarımız var, biz de yaptık, yani kıtada yaptık, ama burada bütün kurumlarda olduğu gibi hoş olmayan davranışlar oluyor, ama aynı şeyler ailenin içerisinde de oluyor, toplumun, sivil toplum kuruluşlarında da bu anlam içerisinde oluyor, ama burada, tabii, intihar olayları -işte, rakam olarak söylendi- dikkate alarak incelenmeli, tetkik edilmeli ve bunlar mümkün olduğunca sıfırlanmalı veya Mehmet Bey'in dediği gibi minimize edilmeli. Ha, burada, her birimize bu anlam içerisinde görevler düşüyor, o görevleri yerine getirmemiz lazım.

Mesela asker hakları denilince, ben şöyle bir konuyu da hatırlıyorum. Şimdi, siz askerlik yapıyorsunuz, bu memleketin evladı olarak, anneniz babanız sizi ziyarete geliyor herhangi bir kuruma. Subay da olabilirsiniz, astsubay da olabilirsiniz. Bir bakıyorsunuz bir kısım orduvelerine veya bir kısım kurumlara "Efendim, sizin girmeniz yasak." Onu kim belirliyor? Kurum belirliyor, "Şekliniz şu şekilde olacak, şemaliniz bu şekilde olacak."

Şimdi, burada kişinin kılık ve kıyafetine, yani kendi hoşgörüsüyle ortaya koyduğu davranışına müdahale ediyorsunuz, özellikle de bu bir kısım şeylerde belki bir kısım inanç değerleri açısından daha açığa çıkıyor. Yani bunlar Türk toplumu açısından hoş olan şeyler değil. Hatta bir zamanlar Cumhurbaşkanının kardeşi olan kişilerin bile -mesela Korkut Bey açısından filan söylüyorum- gidemediği falan söylendi.

Şimdi, bunlar Türkiye'nin itibarı açısından belki de geride kalmış olabilir, ama bugün hâlen uygulanabiliyorsa hakikaten hoş değil, yani bu kurumu yöneten tabii ki komutanların da bundan ben hoşnut olduğu kanaatinde değilim, kimsenin üzerinde bir manevi baskı olmamalı, yani onların üzerinde de olmamalı ve bir insanı siz almışsanız subay olarak istihdam ediyorsanız, astsubay olarak istihdam ediyorsanız, erat olarak zorunlu görevini yerine getiriyorsa, şimdi, onun annesinin babasının kendisini görmesini şu şartlarda şöyle olur, böyle olur gibi bir kısıtlama getirmek, aynı zamanda bunu da bir asker haklarının ihlali olarak görmek gerekiyor.

Şunu demek istiyorum: Bunu bazen o işin üst amiri olan kişiler yapıyor, bu defa bütün bir kurum töhmet altında kalıyor, ben öyle bir konudan özellikle kaçmak istiyorum, çünkü nihayetinde bu kurum bizim içimizden çıkan insanların yönettiği kurumdur. Aynı şey sivil toplumda olduğu zaman onların hepsini birden töhmet altında bırakmak haksızlık olacağı gibi, o konuda bütün bir kurumu da böyle bir töhmet altında bulundurmamak, doğrusu o da haksızlıktır, böyle bir şeye hakkımız yok, onu demek istemiyorum, ama bunların iyi bir şekilde analiz edilerek giderilmesi lazım, artık bunların bugünkü dünyada gündeme gelmemesi lazım veya bir subay veya astsubay olan kardeşimizin, yani nihayetinde asabi olabilir, sinirli olabilir, başka bir kısım şeyler olabilir, ama buradaki davranışlarının çok daha iyi kontrol edilmesi, yani burada hizmet içi eğitimin de askerler açısından son derece mühim olduğunu biliyorum. Ha, bu şiddet olayları buraya da yansıyor, diğer kurumlarda da o anlamda uygulanıyor, o hâlde toplumumuzun bu anlamda ciddi bir eğitimden geçmesi gerekir diye şahsen düşünüyorum.

Biraz önce Oya Hanım'ın belirttiği şekilde, bir kısım yerlere girip çıkmak da, tabii, kurum içindeki personelin arasında, özellikle çocukların zihninde böyle bir şeylerin yerleşmesi hoş değildir, tahmin ediyorum ki bunların belki büyük kısmı kalkmıştır, diğerleri de bu şekilde kalkacaktır. Bizim de, Sayın Başkanım, özellikle şunu ifade ediyorum, yani mevzuat açısından böyle bir kısım eksiklikler varsa... Biraz önce işte Mahmut Bey bir teklifte bulundu, söyledi.

Şimdi, gidildiği zaman annesi babası veya kendi koruması altında olan insanlar hepten boşa çıkıyor. Şimdi, askerlik görevinizi yapıyorsunuz, eşiniz de diyelim ki çalışmıyor veya bakmakla yükümlü olan anneniz babanız var, o zaman, kamu, işte, eş olan bayanlara ücret veriyor, sakat olanlara belirli bir ücret veriyor, bunları veriyorsa, kamunun böyle bir imkânı varsa, zorunlu olarak askere giden kişilere de, efendim, belediyenin yaptığı çok küçük bir kısım yardımların dışında bunu bir yasal mevzuatın içerisine koyarak, yasallaştırarak, onlara da yardım etmesi lazım. Yani ben askere gidiyorum, memnuniyetle gideyim, ama benim arkada kalan insanlarıma, diyelim ki anneme, kardeşlerime, varsa eşime...

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Onu hiç düşünmemeli.

NEVZAT PAKDİL (Kahramanmaraş) – Evet, onu hiç düşünmemeli, aklına gelmemeli, burada, tabii, siyaset kurumunun bunu çözüme ulaştırması lazım. Yoksa, işte, belediye şu kadar...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İşte, kanun teklifi vermişiz, getirmişiz, onu destekleyin.

NEVZAT PAKDİL (Kahramanmaraş) – Bu konuda tekrar bizleri bilgilendirdikleri için askerî yetkili arkadaşlarımıza ve araştırmayı yapan asker haklarıyla ilgili olarak doçent kardeşimize ve hanımefendi kardeşimize de teşekkür ediyoruz.

İnşallah, bu konuların gündeme gelmesi bir çözüm üretmek içindir, yoksa noksanları tespit etmek, tabii, doktorlar da teşhis ediyor hastaları, ama sonunda tedavi ediyoruz, ben bunu böylece bir değerlendirme olarak görüyorum ve katkılarından dolayı bütün arkadaşlarımıza, fırsat verdiğiniz için de size teşekkür ediyorum Başkanım.

Sağ olun.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim Sayın Pakdil.

İlave bir söz alacaksınız galiba, yalnız misafir milletvekilimiz var, Bilal Macit.

Sayın Macit, siz söz istiyor musunuz?

MUHAMMET BİLAL MACİT (İstanbul) – Eğer uygun olursa, evet.

BAŞKAN – Sayın Macit, askerlik yaptınız mı?

MUHAMMET BİLAL MACİT (İstanbul) – Evet, askerliği en yakın bitiren benimdir herhâlde, ben 2011 Ocak ayında terhis oldum, kısa dönemdim yani.

Şu bir gerçek, yani politikalar değişse de, kanunlar değişse de o mantalite değişimi, felsefe değişimi zaman alabiliyor ve bireysel anlamda da çok etki ediyor insan faktörü.

Benim orada bulunduğum zaman yaşadığım birkaç anıdan örnek vereyim. Bir yarbayın yanında çalışan bir er, yarbay diyor ki “Seni bir albay çağırıyor.” Albayın yanına gidiyor, albay da diyor ki “Şu meyve suyunu lojmanda benim kızıma götürür müsün.” Bence bu bir hak ihlali. Oraya giden kişi vatan görevi diye, bir albayın kızının beslenme çantasına meyve suyu götürmek zorunda değil. Geri dönüyor er. Yarbay soruyor, “Niçin gittin, ne görev verdi?” diyor. “Beslenme çantasına meyve suyu götürdüm.” deyince, “Bu albayın buna yetkisi yoktur, bir daha kesinlikle gitmeyeceksin.” diyor.

Ancak burada temel sorun şu: Bu er bir albayın kişisel inisiyatifıyla götürdü, diğerinin de kişisel inisiyatifıyla bundan sonra götürmeyecek. Kendisi o hakkı arayabilir miydi? Yani kendisi o yarbaya deseydi ki “Bir daha gitmeyeceksin, kesinlikle böyle bir şey yapmayacaksın, sen bunun için burada değilsin.” dediği takdirde, o hakkını arayabilecek bir öz güveni olabilecek miydi? Bir soru bu galiba.

Diğeri şu: Kısa dönem, uzun dönem ayrımı, bu yine hak arayabilmekle alakalı galiba. Yine bir er silahlıkta nöbet tutuyor, rütbeli geliyor, rütbeli bir silah eksik görüyor, “Nerede bu silah lan?” diyor. Erin cevabı da “Lan derken...” diyor. “Sen kısa dönemsin galiba, kusura bakma.” diyor. Çünkü kısa dönem hakkını arayabiliyor galiba. Yani kısa dönem daha fazla bilinçli, gidip bunu bir üstüne söyleyebilir, “lan” kelimesinin yanlış oluşunu ortaya koyabilir. Rütbeli de onun kısa dönem olduğunu anlayınca “Kusura bakma.” diyor. Uzun dönem olsaydı aynı tepkiyi verir miydi? Burada temel argüman, işte, birinin hakkını daha kolay bir şekilde arıyor olabildiğinin rütbeli tarafından da biliniyor olması.

Son olarak da şu: Burada bir tek subayların ya da TSK personelinin bir hak ihlali değil bence mevzu. Oraya giren bir er, önce bir mağduriyet olarak gördüğünü, bir süre sonra normalleştirilmesi ve bir süre sonra da onu kendisinde, o mağduriyeti başkasında oluşturma noktasında bir hak olarak görüyor bunu. Burada bir sorun var galiba, yani ilk girdiğinde özellikle uzun dönemse, “Ya neden ben bu zulme maruz kalıyorum.” diyor, daha sonra bunu normalleştiriyor ve bir süre sonra, artık kendisi gitmeye yakın olduğunda aynı durumu başkasına yapmayı bir hak olarak görebiliyor, böyle bir... “Experiment” filmi vardı, hani kişilerin kendilerini rollerine kaptırması gibi, belki bu biraz da irdelenebilir, bu çok daha sosyolojik ya da psikolojik bir durum ama, bu da var olan bir sorun, yani bu yalnızca bir rütbelinin bir tavrı değil, yani oradaki bir er de aynı ihlali bir diğerine pekâlâ yapabiliyor. Benim diyeceğim bu kadar herhâlde.

Yine ben çok teşekkür ederim, yani bu zihinsel dönüşümün de bence bir işareti bu toplantı diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

ABDURRAHİM AKDAĞ (Mardin) – Başkanım, ben hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bir cemaat oturmuş, konuşuyorlar, “Dünyanın en tatlı şeyi nedir?” diye, kimi “pekmez” diyor, kimi “şeker” diyor, kimi “pestil” diyor, biri “baklava” diyor, ama gariban biri, ömründe baklava yemediğini biliyor hazırdakiler. “Nereden biliyorsun?” diyorlar, “Yahu, biz askerdeyken benim komutan söylemişti.” diyor.

Bana dünyanın en tatlı şeyi nedir diyecek bir komutanım olmadı, çünkü benim askerlik kütüğümde “çürük” diye yazıldı sakatlığımdan dolayı. Bu deymi çok insani bulmadığımı söyleyerek başlamak istiyorum, ama duyduğum kadarıyla sonrasındakilerde “Askerliğe elverişli değildir.” diye yazılmaya başlandı, bu merhaleyi de tabii ki olumlu görüyorum.

Benim belgemde bir fotoğrafım çekilmişti, "Kolunu uzat, sakatlığın görünsün." diye. İşin doğrusu şu an merak ediyorum, bir gün gidip o fotoğrafımı istemeyi de düşünüyorum, ama bir türlü gidemedim.

Kamu gücünü kullananların bu gücü o millettten aldığını hiçbir zaman unutmamaları gerekir, kişi olarak da, kurum olarak da, hak ve özgürlükler noktasında daha duyarlı olmakla yüz yüze olduklarını hiçbir zaman unutmamalıdır.

Toplumun bütün kurumları, toplumun değerleriyle barışık olmalıdır, çünkü kurumları bir balık olarak düşünürsek, toplum, ülke bir akvaryum, bir denizdir, o kendi varlığının sebebi olan imkânı dikkate almak durumundadır, oraya rağmen ayakta kalmak mümkün değil.

Toplumun değerleriyle çatışan bir kurum moral değerlerini yüksek tutamaz. Silah büyük bir faktör, ama o silahı kullananların insanlar olduğunu unutmamamız lazım. Yakın tarihten bir örnek vereceğim. Özel muhafız ordusu Irak'ta ülkesini işgal edenlere bir silah sıkamadılar, teslim oldular. Bunun, bence, bu alanda uzman, yetkin kişilerin inceleyeceği bir saha, bir alan olduğunu düşünüyorum.

Ben askerlik yapmadım dedim, ama ben iki tane oğlumu askerliğe gönderdim, bitirip döndüler, şu anda işlerinin başındadırlar.

Hiyerarşi, demokrasi konusu, askerî bir kurumda, gençlerin olduğu, delikanlıların olduğu bir yerde tabii ki bir hiyerarşi olacak, tabii ki bir alt-üst ilişkisi olacak, ama bu demokrasiye kapı kapatan bir hiyerarşi olmamalı, çünkü insanlar düşünebildiği, üretebildiği oranda güçlü olabiliyorlar.

Yakın tarihe baktığımızda, maalesef, ülkenin savunmasıyla alakalı olan kurumun toplum mühendisliğiyle alakalı birtakım projelerin içinde olduğunu görüyoruz. Bir Başbakanın asıldığı bir ülkede yaşıyoruz, 2 tane bakanın yanında. 12 Eylül gibi bir hadisenin yaşandığını biliyoruz.

Bunu niye söylüyorum? 11 Eylülde ben Ankara'daydım, buradaydım, misafir olarak bir iş vesilesiyle bulunuyordum, çarşıyı dolaşmadım, ama 13 Eylülde bıçağın kestiği gibi olaylar kesildi, bu hâlâ toplumun kafasında bir soru işareti olarak duruyor.

Şunu her zaman önemsiyorum: Herkes kendi rolünü oynamalı, rol karmaşasının olduğu yerde çatışma başlar. Herkesin işini yaptığı bir organizmayı düşünelim, ciğerler sindirimle ilgili değil, böbrekler kalbin görevini yapmaz, göz duymaz, her organın kendi görevini yaptığı bir yerde sağlıklı bir insanla karşı karşıya olabiliriz. Dolayısıyla, her kurum da kendi görevini yapmalı.

Vatanseverlik hiç kimsenin tekelinde değil, benim tekelimde hiç değil, ama herkes kendi görevini hakkıyla, toplumun genel yararına, yüksek yararına yaptığı zaman da bir vatanseverlikten bahsetme hakkımız olduğunu düşünüyorum.

Ben hepsine şahit olamadım, Senegal Başbakanı buradaydı, ben Senegal Dostluk Grubu Başkanı, yetkilisi olarak Sayın Meclis Başkanımızın kabulüne katılmak durumunda kaldım. Askerî harcamaların şeffaf olmasıyla alakalı bir konu sanıyorum gündeme gelmedi ya da ben buradayken gündeme gelmedi. Halkın verdiği vergilerden oluşan bir harcamada, mutlaka hesap verilebilir bir durumda olması çok önemli. Yine, tabii ki bunu devlet denetleyecek, ama askerî alanın bir kozmik boyutu olduğunu düşünüyorum. O şununla sınırlı olmalı, tamamıyla ülkenin güvenliği noktasındaki sır tabii ki olacak, bunun her ülkede olduğunu da düşünüyorum, bizde de olmalı, ama her şeyi kozmik bir sistemin içine koymanın kimseye bir yararı yok.

Şuna vurgu yapmak istiyorum: Bu kadar fedakâr insanların çalıştığı bir kurumda, kendi hayatını, canını ortaya koyan bir kurumdan bahsediyoruz, temsilcilerin olduğu bir kurumdan bahsediyoruz, mali konunun yasal çerçevede denetime tabi tutulmasının, kurumun itibarı açısından da, ülkenin de yararına olduğunu düşünüyorum.

Günümüzde insan kaynağı hem kavram olarak hem işlev olarak ön plana çıkmıştır. Daha önce kurumlar devasa binalarıyla övünürlerdi. Tekel'in Ankara'da ikiz kuleleri var. İşte, yüksek rezidanslar falan yapılırdı ya da parasal büyüklükleriyle şirketler, kurumlar övünürdü, işte, ana sermayesi şu kadar. Mutlaka hepiniz görmüşsünüzdür, fabrikaların girişlerinde yazarlardı, ama bugün övülen şey, nitelikli, yetkin ve işin uzmanı insan kaynağıdır. "Şu nitelikte bu kadar insan istihdam ediyorum." diye kurumlar daha çok övünme hakkını elde etmişlerdir.

Bu kavramı verip vermeme hususunda biraz tereddüt ettim, ama basına yansımıştı, iki oğlunu askere göndermiş biri olarak söylüyorum, çocuklarının ülkenin savunmasındaki katkıları beni gururlandırır, ama çocuğumun bir süs köpeğini gezdirmesini hiç içime sindiremiyorum. Vatanı savunmaya gönderdim, o benim de vatanım, tabii ki benim de buna katkı vermem lazım, ama çocuğum kendi gönderdiğim kaydıyla, yasal görevle orada çalışmasını istiyordum.

Sayın Başkanımıza söz verdiği için, sizlere de dinlediğiniz için sabırla teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, biz teşekkür ederiz Sayın Akdağ.

Bu Komisyonumuza yapılan bir başvuruda da vardı, terhis belgelerinde aldığı cezalar gösterilmiş, disiplin cezaları yazılmış. Yani ufak tefek cezalar aslında bunlar, fakat birçok iş yerinde iş ararken “Terhis belgeni getir.” dediği için, o disiplin cezalarını görenler adama iş vermemişler. Sonradan yazı yazdık, mesela bu uygulamayı düzeltti. Yani hakikaten şu anda Millî Savunma Bakanlığımız bu konularda açık, bir kere sorun izah edilebiliyorsa bir düzeltme yapılıyor, artık yorumsuz bir belge veriliyor, terhis belgesi, altı boş şeyler, bu da iyi bir uygulama olarak ortaya çıktı.

Sayın Kürkcü, sanırım bir tamamlayıcı cümleliz var.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Evet, şu deminki cevap hakkımı kullanarak şu bilgiyi tamamlamak istiyorum.

Şimdi, bu askeriyede gerek subay, astsubay gerek emekliler, gaziler, sakat kalıp ayrılanlar ve erat, bunların bir kolektif temsiline dair bir tartışma uçuk değildir, çünkü bu tür dünyanın birçok modern ordusunda bugün olan bir şey, yani İngilizce konuşan dünyada, Avustralya’da, İrlanda’da, Amerika Birleşik Devletleri’nde bu dernekler mevcut ve çalışıyorlar.

Avrupa’da, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 11’inci maddesi “Hiç kimse bir sendikaya katılma hakkından mahrum bırakılamaz.” dediği için, buna dayanarak kurulmuş ve 42 ülkedeki askerî kurumları, askerî dernekleri bir araya getiren EUROMIL diye dernekler topluluğu var, bunun da temel meselesi, dünyanın her yerinde ve Avrupa’da, üniformalı vatandaş yaklaşımıyla bütün askerlerin eşit hakkı olması, askeriyede görev yapan kadın ve erkeklerin sendikalara katılması ve otoritelerle sosyal diyaloga düzenli olarak, yani toplu görüşmelere girişmesi, askerlerin sivil ve toplumsal hakları üzerindeki bütün kısıtlamaların kaldırılması ve Avrupa Birliğinde toplumsal yasalar ve emek yasalarından askerlerin dışlanması karşı mücadele etmek. Temeli bu.

Şimdi, dolayısıyla, böyle var olan, süren, süregiden hak arayışlarının ve gerçekleştirmelerinin Türkiye’de de bu standartlara yaklaşmasını istemeyi “uçukluk” olarak adlandırmayı, ben bir İnsan Hakları Komisyonunda doğru bulmuyorum.

BAŞKAN – Toparlayın lütfen.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Bunları bilmeyebiliriz ya da telakkimiz buna elveremeyebilir, fakat bunu “uçuk” olarak nitelerken, o zaman başkalarının, başka yerlerde askerlerin bu haklara niye bizden daha fazla sahip olup bizim niye olmayacağımızı düşünmemiz gerekir.

İkincisi de Müsteşar ve yardımcılarına bir sorum var. Bu askerdeki intiharlar dağılımı bakımından doğum yerlerine ya da etnik ve dinsel, mezhebi kökenlerine göre bir farklılık arz ediyor mu, çünkü bununla ilgili iddiaları yaygın olarak işitiyoruz, bunu aydınlığa kavuşturabilir miyiz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ederim.

Sayın Metiner...

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Cevap vermek zorunda kaldığım için üzgünüm. Bilgimiz de buna yeterli, telakkimiz de buna yeterli, ama yeri burası değil, burada bilgi yarışması yapmıyoruz. Türkiye Hollanda olduğu gün bütün bu haklarını da rahatlıkla kullanabilir...

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Senden önceki bütün hükümetler de böyle konuşular Hocam ya! Bir fark yarat!

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Siz de bir dinlemeyi öğrenseniz, bir fark yaratsanız.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Ben bunları dinlemek istemiyorum.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Dinlemek istemiyorsanız çıkar giderseniz yani.

BAŞKAN – Evet, Ertuğrul Bey...

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Şimdi, Türkiye’nin sosyolojisi ile Hollanda’nın sosyolojisi bir değil.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Kenan Evren de böyle diyordu, komünist partinin kurulması için...

İHSAN ŞENER (Ordu) – Yalnız, maddenin devamını okumadınız, onu da söyleyeyim. 11’inci maddenin devamını okumadınız.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Onu okumaz! Onu okumaz!

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade edin.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Doğru olan tamamını okumak.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Zaten sorun da orada Sevgili İhsan Şener, ben değinecektim, sen değindin. Dolayısıyla bilgi yarışmasını kesiyorum, hiçbir zaman zaten devamını okumadıkları için sorun ortaya çıkıyor.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Gene cevap hakkı doğuyor...

BAŞKAN – Mehmet Bey, toparlayalım.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Türkiye ileri demokrasi standartlarına ulaşmak için can havliyle mücadele veriyor, Hollanda da olacak, Hollanda'yı da geçecek, o zaman zaten bu sorunları konuşmuyor olacağız. Hiç kimsenin kuşkusu olmasın. Yani biz bir askerî vesayet rejiminden yeni yeni çıkan bir ülkeyiz, biraz daha sabır.

Biz kurumlarımızı yıpratmamayı çok önemsiyoruz, ama kurum içinde vesayet yanlısı, darbe yanlısı unsurların temizlenmesi de kurumun itibarını zedelemek anlamında yorumlanmamalı. İşte, bu tür yorumları yapmazsanız, Hollanda'daki gibi bir Türkiye ortaya çıkar, bu hakların hepsi de bir bir verilir yani.

Teşekkür ederim.

LEVENT GÖK (Ankara) – Başkan, bitiriyor musunuz?

BAŞKAN – Şöyle, sabrınıza sığınarak, tabii, sorular soruldu, değerlendirmeler yapıldı, Sayın Müsteşarımız sorulara kısa kısa değinsin, ondan sonra toplantıyı kapatacağım.

LEVENT GÖK (Ankara) – Saygısızlık olmaması için sordum, izin istemek durumundayım, çünkü birde verdiğim randevunun sahipleri gelmişler.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Bizimkiler de kapıda bekliyor, ama gitmiyoruz yani.

BAŞKAN – Bazı önemlileri seçin isterseniz, hepsi önemli ama, on beş dakikada toparlayalım.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI TUĞGENERAL AKİF VURUCU - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, katılımcılar; sorulara elimden geldiği kadar cevap vermeye çalışacağım. İlk soru olarak şunu cevaplandırmak istiyorum: "Komutanın yargılama yetkisi." Komutanın yargı yetkisi hâlihazırda Disiplin Mahkemeleri Kanunu'nda düzenlenmiş ve isterse kendisi disiplin cezası verebilir, isterse mahkemeye sevk edebilir. Kendisi cezalandırırsa bu yetkiyi ancak o takdirde kullanabilir. Yeni düzenlenen Disiplin Mahkemeleri Kanunu'nda komutanın artık oda hapsi cezası vermesi gibi bir şeyi kalmamıştır.

Askeri Ceza Kanunu'nun ihlallere karşı müeyyideleri, evet, düzenlenmiştir. Şikâyet cezalandırma oranıyla ilgili elimizde bir bilgi bulunmadığından bu soruya daha sonra cevap verebiliriz.

"İntiharların toplumda ne ise askerde de o." gibi bir yaklaşım gösterdiğimiziz... Evet, sunumumuzda, ifademizde böyle bir orandan yani paralellikten söz etmiş olabiliriz ancak elimizdeki orantıyla ilgili net bir bilgi olmadığı için buna da daha sonra belki cevap verilebilir.

"Rahatsızlığını dışa vuranların illa askerliğini bitirmeye zorlanması." Yok, yani halihazırdaki mevcut düzenlemelere göre askerlerin fiziki olarak ya da ruhen veya rahatsızlanmaları halinde koruma mekanizmaları düzenlenmiş, yasalarımızda da onların rahatsızlıkları halinde terhis edileceklerine ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır. Bunlara tıbbi makamlar karar veriyor, onların kararları çerçevesinde işlem yapılmaktadır.

Ceza alan personel sayılarıyla ilgili olarak elimizde bir bilgi var, izninizle onu ifade etmek istiyorum: Kötü muameleden dolayı mahkemeye verilen rütbeli personel sayısı 2008 yılında 637, 709, 758, 857 ve 2012 yılının bugüne kadar ki rakamı 515. Bu da gösteriyor ki bu tür ihlaller hâlinde idarenin uygulaması, kesinlikle konuları yargıya götürmek, gerekli müeyyideleri uygulamak.

"İntiharlar 20-24 arası normal." gibi bir yaklaşım göstermedim ben ifademde. Bu döneme rastladığından söz ettim. Askerlik yaşı yükseltilebilir mi? Bu Parlatonun kararı.

"Subaylar astsubaylarla sosyal tesislerden aynı şekilde yararlanıyor mu?" Evet, onlarla ilgili farklı sosyal tesisler düzenlenmiş durumda. Farklı mekânlarda bu haklardan yararlanmaktadırlar.

"Aile içerisinde askerlik" diye bir uygulama, evet, bundan söz edilir ama bu, yaygın bir şey değil yani zaman zaman olabilir ama asla aile içerisinde askerliğin olmaması gerekir yani burada da komutanların tutumunun bu şekilde olduğunu düşünüyoruz.

Evet, "rahatsızlananların terhisi"yle ilgili olarak; hem Sağlık Yeteneği Yönetmeliği'nde yeni düzenlemeler var bunu kolaylaştıran, bu konudaki düzenlemeler çerçevesinde işlem yapılmaktadır.

"Askere gidene sigorta" durduğu için ailelerin mağdur olması... Başbakanlıkta buna ilişkin var mı bir düzenlememiz?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI KANUNLAR VE KARARLAR DAİRESİ BAŞKANI HAK. KD. ALB. İHSAN BÜLBÜL – Var.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI TUĞGENERAL AKİF VURUCU – "Var." diyor arkadaşlarım.

Varsa bir ayrıntı, bir bilgi söyleyebiliriz.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI KANUNLAR VE KARARLAR DAİRESİ BAŞKANI HAK. KD. ALB. İHSAN BÜLBÜL – Silah altına alınan askerlerin sigorta yapılarak askerlik süresince sigortalarının devlet tarafından ödenmesine ilişkin yasa teklifi Başbakanlığa gönderildi, şu anda Başbakanlıkta.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyoruz.

Evet, devam edelim.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI TUĞGENERAL AKİF VURUCU – “Muhtaç olan askerlerin ailelerine yardım” hakkında bir kanunumuz var, ailelerin mağdur olmaması, bakıma muhtaç durumdakilerin anlamında ancak bunun yetersiz olduğu söylenebilir. Bu da yine Parlamentomuzun konusu olabilir.

Erden... Sayın Milletvekilimizin sorusuydu. Kıdemli erlerin kıdemsizlere baskısı söz konusu olabiliyor, tabii, bu görülmekte olan şeyler. Bunun da...

BAŞKAN – Bu, devrecilik işte. Oya Hanım “Nedir devrecilik?” diye demişti ya.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Okudum.

BAŞKAN - Okudunuz mu?

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Okudum, okudum.

BAŞKAN - Evet.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Siyaset kurumunda olmuyor bunlar. Siyaset yapamadığınız için onu soramıyorsunuz. Ast-üst ilişkileri her yerde var.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI TUĞGENERAL AKİF VURUCU – Bu konuda da Sayın Başkanım, komutanların sürekli emirleriyle bu konuda uygulamaların önlenmesi için, bu tür uygulamalara fırsat verilmemesi için üzerinde duruluyor, emirlerle de bu tekrar tekrar birliklere tebliğ ediliyor.

LEVENT GÖK (Ankara) – Siyaset kurumunda daha fazla bu. Yani, AKP'lilerin hepsi ast durumundadır yani.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Kesinlikle!

İHSAN ŞENER (Ordu) – CHP elitist, üst grup, hepsi. Hakla ilişkisi yok.

BAŞKAN – Evet...

İHSAN ŞENER (Ordu) – Ya! Sayın Gök, nasıl yakaladım!

BAŞKAN – Evet, devam edelim.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI TUĞGENERAL AKİF VURUCU – Sayın Başkanım, ast üst ilişkileri ve şikâyet hakkını kullanma, bunun önlenmesi konusundaki sorular ya da düşünceler bizim İç Hizmet Kanunu' muzda bu konuda çok geniş, ayrıntılı düzenlemeler var, izninizle birkaç hükmü okumak istiyorum. Müracaatlarla ilgili olarak, “Her asker resmî ve şahsi işlerinden dolayı müracaatını söz ve yazı ile en yakın amirine rahatlıkla iletebilir.” “Her asker, gerek hizmete ve gerekse zati işlerine ait kanun ve nizamların kendisine vermiş olduğu hak ve yetkiler herhangi bir suretle haksız olarak ihlal edilirse veya ihlal edildiğini zannederse şikâyet etmek hakkını haizdir.” Şikâyet söz veya yazıyla en yakın amire yapılır. Bu amirden şikâyet edecekse daha üstüne yapılabilir şikâyet.” “Şikâyet reddedildiği takdirde, şikâyetçiye bu yüzden ceza verilmez. Ancak şikâyet ederken şikâyetçi bir suç işlemiş ve bir disiplin tecavüzünde bulunmuşsa ayrıca bundan mesul olur.” “Şikâyetler ve itirazlar mutlaka tahkik olunarak bir karara bağlanır, neticesi şikâyetçiye bildirilir, lüzum görülürse şikâyet olunana mümkün olan en kısa zamanda bildirilir ve adli tahkikata mevzu olan şikâyet ve itirazlar gerekli adli mercilere intikal ettirilir.” Bunun gibi, evet, ast-üst ilişkilerinde birtakım şikâyet etme usulünde şeyler olabilir. Yani, tecrübeli olanlar belki daha iyi bu hakkını kullanabilir, tecrübeye kavuşmamış yeni askerlerde bu sıkıntılar olabilir. Bunları da eğitimlerle pekiştirerek bu hakları kullanmalarına fırsat vermek tabii ki mümkün.

Arz ederim.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyoruz.

LEVENT GÖK (Ankara) – Namık Sözen'le ilgili bir çürüğe itiraz...

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI TUĞGENERAL AKİF VURUCU – Onunla ilgili olarak elimizde bir bilgi yok. Araştırırız, sebebi nedir, nasıl olmuştur? Bununla ilgili bir cevap verebiliriz.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Sayın Müsteşarım, arkadaşlarla iletişim kanalı oluşturmak konusunda sizin bir öneriniz var mı?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI TUĞGENERAL AKİF VURUCU – Buyurun.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Arkadaşların bu tür şikayetlerini size ulaştırmaları itibarıyla...

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI TUĞGENERAL AKİF VURUCU – Evet, elbette ki, biz raporlarını da aldık, ilgili mercilere iletiriz, bu taleplerini de iletiriz. Gayet tabii, irtibatla bulunmaları, işbirliği içerisinde sorunlara çözüm aramaları doğru olur.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Askerlerin kendi örgütü olsa da onlar size konuşsalar olmuyor mu? İlgili arkadaşların dışında.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI TUĞGENERAL AKİF VURUCU – Evet, askerlerin kendi aralarında örgütlenmeleri yani bir dernek şeklinde şeyleri, yasal mevzuatımızda bu mümkün olmadığı için bu konuda bir şey diyemiyorum.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – POL-BİR, POL-DER gibi olur o zaman.

BAŞKAN – Sayın İslam...

Bir saniye, birazdan.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI TUĞGENERAL AKİF VURUCU – Bir arkadaşımın bir açıklaması daha olacak izninizle.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI KANUNLAR VE KARARLAR DAİRESİ BAŞKANI HAK. KD. ALB. İHSAN BÜLBÜL – Sayın milletvekillerimizden birinin bir çürük ifadesiyle ilgili bir şey olmuştu, onunla ilgili olarak da mevzuattaki tüm olumsuz kelimeleri ayıklayan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca yürütülen bir değişiklik taslağı var, Başbakanlıkta o da.

BAŞKAN - Evet, teşekkür ediyoruz.

Arkadaşlar, şimdi toparlıyoruz, az kaldı.

Sayın İslam'ın ilave edeceği veya Zeynep Hanım siz mi konuşuyorsunuz?

Evet, sayın Zeynep Özdemir...

ZEYNEP ÖZDEMİR – Çok teşekkür ediyorum ilginize.

Özellikle İç Hizmet Kanunu kapsamında askerî birlik içindeki şikâyet mekanizması, bize gelen başvurulardan anlaşılıyor ki çok da aslında askerinin lehine olumlu sonuçlanmıyor. Bize bu noktada da şikâyetler geliyor ve hep çok çaresizlikle karşı karşı geliyoruz. Yani bugüne kadar 950 başvuru aldık ve ben bu başvuruların hepsini tek tek inceledim ve okudum. Yani, “Şikâyet ettim ama karşılık bulamadım ve aleyhime sonuçlandı. Şu an gördüğüm baskı daha fazla.” gibi cevaplar alıyoruz. Bizim bu yüzden özellikle talebimiz, yani acil müdahale gereken başvurularda biz nasıl hareket etmeliyiz? Yani, o an tanık olunan şeyi ilgili, yetkili makama nasıl ulaştırmalıyız ki hani bu konuda bir uygulama yapılabilsin. Çünkü aslında bizi de çaresiz bırakan, biz bu başvuruları aldıktan sonra eğer askerliği devam ediyorsa askerliğinin bitmesini bekliyoruz Medise dilekçe yazarken dahi. En önemli sıkıntımız bu.

İntiharla ilgili de şunu söylemek istiyorum: Yani, Millî Savunma Bakanlığının verdiği rakama göre, askerî birlik içinde yılda ortalama 90 intihar var. Şimdi, 2011 yılı içine baktığımızda 20-24 yaş arasında 3 milyon 200 bin erkek nüfus var ve 176 bu rakam. Dolayısıyla, aslında yılda askeriyede karşılaşılan rakam, sivil hayatta karşılaşılanın yaklaşık 3-3,5 katına tekabül ediyor. Bunlar kaba hesaplar ama TÜİK'in verdiği rakamlar üzerinden hareket ediyorum.

Bunun dışında da Sayın Kürkcü'nün bir sorusu olmuştu. Bu rapor dönemi içinde cinsel yöneliminden dolayı kötü muamele gören bir başvuru almadık ama bu rapor döneminden sonra iki tane bu konuyla ilgili bir başvuru aldık ve bunu gönüllü yine hukukçu arkadaşlarımızla ve bu konuyla ilgili çalışan sivil toplum kuruluşlarıyla paylaştık. Yani şunu tekrar hatırlatmak istiyorum. Biz, çok temelde aslında hepimizin bildiği bu meselenin sayılı veriler üzerinden görünür olmasını istiyoruz yani bir ara yüz gibi çalışıyoruz. O yüzden, sizinle birlikte çalışmak istiyoruz. Yani, çözüm üretmek istiyoruz, kesinlikle derdimiz marjinalleşmek falan değil çünkü hani asker hakları konusu da insan haklarından farklı bir mevzu değil, aynı tabanda.

Teşekkür ediyorum.

TOLGA İSLAM – Evet, ben de son bir şey ekleyebilir miyim?

BAŞKAN – Söyleyin Tolga Bey.

TOLGA İSLAM – Sayın Vurucu çok güzel konuştu, çok yapıcı da konuştu yani biz çok memnun olduk kendisinin katkılarından dolayı ve gerçekten de Sayın Metiner'in de söylediği gibi ve Zeynep'in de az önce belirttiği gibi, bizim anlık müdahale etmemiz gereken vakalar da oluyor. İntihar etmek eğiliminde olan insanlar oluyor ve biz, iki ay, iki buçuk ay bunun dilekçesini yazıp Komisyondan, Savunma Bakanlığından gelmesini beklemek gibi bir sorumluluğa girmek istemiyoruz. Bunu sağlarsak çok iyi olur ama

daha da önemlisi ki ondan önce şeyi söyleyelim yani sizin belirttiğiniz gibi gerçekten de Askerî Ceza Kanunu'nda, İç Hizmet Kanunu'nda askerin şikâyet etmesini tanımlayan mekanizmalar mevcut, bunlar on yıllardır mevcut, yani sadece şu anda değil ama zaten burada bir sorun yok yani teoride, kağıt üstünde bir sorun yok. Siz istediğiniz uygulamayı getirin, kağıt üstünde istediğiniz metni yazın, eğer pratikte bir işlevi yoksa bunun aslında hiçbir önemi olmuyor çünkü eğer pratikte bir işlevi olsa, dediğim gibi, bizim gibi hiç bilinmeyen bir sitede bir yılda 500'e yakın başvuru gelmezdi. Şu anda 800-900 civarında başvuru sayısı. Biz, 12 Ekimde eski İnsan Hakları Komisyonu Başkanı Sayın Zafer Üskül'ün de katıldığı bir panel düzenledik İstanbul'da, bu raporu tanıtmak için geçen ay ve Zafer Üskül şöyle bir şey söyledi: "Sizi 500 kişi biliyormuş, o yüzden 500 kişi başvurmuş. Eğer bütün askerler bilse, hepsinin başvurması gerekirdi." dedi. Yani, bu evet, birazcık abartılı bir şey ama yani hakikaten ciddi bir doğruluk payı da var, bunu unutmamak gerekiyor.

Son olarak şunu tekrar vurgulayarak bunu sonlandıralım. Dediğim gibi, biz buraya geldik, bu dördüncü gelişimiz belki, evet, çok ciddi bir ilgi gördük, yani çok mutluyuz, yani herkesten ilgi alaka gördük, herkesin ilgisini çekti bu konu ama bu burada bitmesin, bundan sonra bunun sürekliliğini sağlayalım. Nasıl sağlayalım? Yani bu konuda da biraz fikir yürütürseniz, Komisyonda ilerleyen haftalarda bunu da görüşürseniz... Yani bu mekanizmanın... Bir mekanizma kurmak bir sistem kurmak önemli. Çünkü buradaki önerilerin bir kısmında işte "TSK şöyle yapsın, TSK böyle yapsın." ama maalesef, galiba Türk Silahlı Kuvvetleri kendi kendini dönüştürebilecek bir yapı da değil yani kolay kolay kendi kendini... Herhangi bir kurum için de bu belki geçerli yani bir kurumun kendi kendisini dönüştürmesi çok daha zor bir şey. Dışarıdan sivil müdahale gerekiyor, sivil bir ayar gerekiyor ve bunu da yapması gereken merci aslında burası, tam da burası. İnsan Hakları Komisyonunun öncülüğünde bir irade ortaya çıkması gerekiyor yani bu iradenin oluşması için herkesin katkı sağlaması gerekiyor.

Çok teşekkür ediyoruz son olarak, bizi kabul ettiğiniz için.

BAŞKAN – Evet, arkadaşlar. Biz de teşekkür ediyoruz.

Gerçekten "Asker hakları insan hakkıdır." konusunda artık tam bir kanaat oluşmuştur ve bu şekilde ortaya dökülmüştür. Konuşulduğu yer de çok önemlidir. Bakın, bu konular biraz, evet, toplumda hassas konular ama Mediste konuşuluyor olması, meşru bir zeminde konuşuyor olmamız çok önemliydi, bunu başarabildik hep birlikte. Katkı sundu Millî Savunma Bakanlığı yetkililerimiz, sivil toplumdan arkadaşlarımız, milletvekillerimiz. Ben, hepsine teşekkür ediyorum. Bizim, baştan beri bir sloganımız vardı. "Çocuklarımız askere davul-zurnayla gidiyorlar, askerden dönerken de davul-zurnayla dönsünler." diyoruz ve bu şekilde toplantıyı kapatıyorum.

TOLGA İSLAM – Bir cümle daha söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Evet.

TOLGA İSLAM – Az önce bir mesaj geldi, bunu okumak istiyorum ve belki bu ilk bağlantımız olsun. Aynen okuyorum: "Abi saygılar. Askerin birini yarbayın birisi fena dövmüş. Şu an konuşamıyor çenesinden dolayı. Dudağı patlamış ve sinir krizi geçiriyor. Mesleğimden utanıyorum artık. Darp raporu alması için hastaneye sevk olacak, sonra yarabaya hiçbir şey olmayacak. Abi durdur artık bu çarkı. İyi günler abim" diye bitiriyor.

ABDÜRRAHİM AKDAĞ (Mardin) – Abe mi yazmış ağabey mi demiş?

TOLGA İSLAM – "Abim" demiş yani bana öyle demiş.

Kim olduğunu tam olarak şu anda bilmiyorum ama mesela, buradan başlayalım isterseniz. Biz size bununla alakalı...

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI TUĞGENERAL AKİF VURUCU – Olayı, kimliğini, şeyi alabilirsek biz derhâl gerekli açıklamayı yapabiliriz.

TOLGA İSLAM – Biz size verelim ve buradan başlamış da olalım yani şu anda geldi bu mesaj.

BAŞKAN – Peki teşekkür ediyoruz.

Toplantıyı kapatıyorum arkadaşlar.

Kapanma Saati: 13.17